

MOKSLAS • EKONOMIKA • SANGLAUDA

EUROPOS SAJUNGA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

Kuriame Lietuvos ateitį

**VALSTYBINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS TARNYBOS
PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS VYKDOMAS
2007–2013 M. ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ PLĖTROS VEIKSMŲ PROGRAMOS 4
PRIORITETO „ADMINISTRACINIŲ GEBĖJIMŲ STIPRINIMAS IR VIEŠOJO
ADMINISTRAVIMO EFEKTYVUMO DIDINIMAS“ ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS VP1-
4.3-VRM-02-V „VIEŠŲJŲ POLITIKŲ REFORMŲ SKATINIMAS“ PROJEKTAS
„GYVENAMOSIOS APLINKOS SVEIKATOS RIZIKOS VEIKSNIŲ VALDYMO
TOBULINIMAS“**

VEIKLOS ATASKAITA:

**„APLINKOS TRIUKŠMO VALDYMO SRITIES TEISINĖS
BAZĖS, ĮSKAITANT TERITORIJŲ PLANAVIMĄ IR STATYBŲ
PROCESĄ, ANALIZĖ“**

2010 m. liepos 12 d. Nr. PA-5

Rengėjai:	Valdas Uscila, Jūratė Dapkienė
Projekto vadovas:	Eglė Tamošiūnienė
Darbų perdavimo- priėmimo aktas:	2010 m. liepos 12 d. Nr. PAP- 49

Vilnius

Analizę rengė:

Jūratė Dapkienė	Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos Bendrųjų reikalų ir ūkio skyriaus vedėjo pavaduotoja	
Valdas Uscila	Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos rizikos veiksnių valdymo skyriaus vyriausiasis specialistas	

TURINYS

ĮVADAS.....	4
I. TRIUKŠMO POVEIKIS VISUOMENĖS SVEIKATAI.....	4
II. APLINKOS TRIUKŠMO VALDYMO REGLAMENTAVIMO RAIDA.....	7
III. LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIUKŠMO VALDYMO ĮSTATYMAS IR JO ĮGYVENDINAMIEJI TEISĖS AKTAI.....	9
IV. EUROPOS SĄJUNGOS TRIUKŠMO VALDYMĄ REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI IR JUOS ĮGYVENDINANTI NACIONALINĖ TEISINĖ BAZĖ.....	21
Triukšmo įvertinimas ir valdymas.....	21
Aplinkos vertinimas.....	22
Automobilių triukšmas.....	22
Dviračių ir triračių motorinių transporto priemonių triukšmas.....	23
Kelio paviršiaus ir padangų sąveikos triukšmas.....	24
Geležinkelių transporto triukšmas.....	26
Orlaivių transporto triukšmas.....	28
Pramoninės veiklos triukšmas.....	28
Lauko sąlygomis naudojamos įrangos ir traktorių triukšmas.....	28
Pramoginių laivų triukšmas.....	30
V. STATYBOS PROCESĄ REGLAMENTUOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ ANALIZĖ TRIUKŠMO VALDYMO ASPEKTU.....	31
VI. TERITORIJŲ PLANAVIMO REGLAMENTUOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ ANALIZĖ TRIUKŠMO VALDYMO ASPEKTU.....	33
Triukšmo prevencijos aspektai planuojamos ūkinės veiklos sąlygas reglamentuojančiuose teisės aktuose, susijusiuose su teritorijų planavimu.....	34
Triukšmo prevencijos aspektai miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemų planavimo metu.....	36
LITERATŪRA.....	38

IVADAS

Triukšmo valdymas, kaip ir oro, vandens, dirvožemio ar gamtos apsauga, yra viena iš prioritetinių sričių. Aplinkos triukšmo valdymą reglamentuoja ne tik specialieji teisės aktai, bet ir daug kitų sričių teisės aktų. Su aplinkos triukšmo valdymu glaudžiai susiję teritorijų planavimą ir statybos procesą reglamentuojantys teisės aktai. Darnus teritorijų planavimas ir gera gyvenamųjų būstų kokybė yra vienos iš pagrindinių gyventojų apsaugos nuo gyvenamosios aplinkos sveikatos rizikos veiksmų žalingo poveikio prevencijos priemonių.

Šiame darbe atlikta aplinkos triukšmo valdymo srities teisinę bazės, įskaitant teritorijų planavimą ir statybų procesą analizė, identifikuota teisės aktų visuma, apimanti: fizinių ar juridinių asmenų veiklos keliamo triukšmo valdymą; į rinką tiekiamų produktų keliamo triukšmo valdymą; teritorijų planavimo dokumentų ar projektų vertinimą aplinkos triukšmo aspektu; pastatų atitiktį garso izoliacijos reikalavimams.

Aplinkos triukšmo valdymo srities teisinės bazės, įskaitant teritorijų planavimą ir statybų procesą, analizė parengta įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 m. laikotarpio Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonės VP1-4.3-VRM-02-V „Viešųjų politikų reformų skatinimas“ valstybės projektą „Gyvenamosios aplinkos sveikatos rizikos veiksmų valdymo tobulinimas“.

I. TRIUKŠMO POVEIKIS VISUOMENĖS SVEIKATAI

Triukšmo poveikis sveikatai priklauso nuo endogeninių (žmogaus organizmo savybės) ir egzogeninių (fizinė ir socialinė aplinka, gyvenimo būdas) veiksmų. Triukšmas yra tik vienas iš egzogeninių veiksmų. Tarp aplinkos veiksmų sukeltų sveikatos pažeidimų dėl aplinkos triukšmo atsiradę pažeidimai sudaro 24 proc. [1].

Triukšmas veikia kartu su kitais nepalankiais aplinkos veiksniais, todėl įvertinti jo tiesioginį poveikį žmogaus sveikatai nėra paprasta. Triukšmo patologijos pasireiškimai sąlyginai gali būti grupuojami į specifinius pokyčius, vykstančius klausos organe, ir nespecifinius – atsirandančius kituose organuose ir sistemose. Triukšmas – bendrabiologinis dirgiklis, tam tikromis sąlygomis gali paveikti visus žmogaus organus ir sistemas, sukeldamas įvairiausių fiziologinius pasikeitimus. Veikdamas organizmą triukšmas, kaip stresinis veiksnys, padaro reaktyvumo pakitimus centrinėje nervų sistemoje ir sukelia reguliuojamų organų ir sistemų funkcijų sutrikimus. Daugelis tyrinėtojų daro prielaidas, kad nervų sistemos pokyčiai išsivysto kur kas anksčiau, nei klausos analizatoriaus.

Specifinis triukšmo poveikis žmogaus sveikatai pasireiškia kaip:

- klausos nuovargis. Laikinas klausos jautrumo sumažėjimas. Klausos nuovargis išsivysto ilgesnį laiką (kelias valandas ar dienas) veikiant intensyviai triukšmui, perėjus į tylesnę aplinką, paprastai klausos nuovargis praeina. Jeigu klausos nuovargis dažnai kartojasi, tai klausa palaipsniui silpnėja ir vystosi įvairaus laipsnio kurtumas;
- dėl triukšmo įtakos išsivystęs kurtumas. Iš pradžių klausa susilpnėja aukštų dažnių (virš

4000 Hz) garsams, todėl pats žmogus to nejaučia (neblogai girdi kalbą, radiją, televiziją, nes jų garsas yra žemo ir vidutinio dažnio (200–4000 Hz). Jeigu ir toliau būnama triukšme, liga progresuoja, žmogus pradeda negirdėti ne tik aukštų, bet ir vidutinių bei žemų dažnių garsų, išsivysto klausos pažeidimas, dalinis arba visiškas kurtumas;

- akustinė trauma. Tai skaudžiausia pasekmė, kurią gali sukelti triukšmas. Dažniausiai sukeliama labai didelio stiprumo impulsinio garso (130 decibelų ir daugiau), pvz., artimas šūvis, sproginimas, reaktyvinio lėktuvo garsas. Dėl per didelio garso slėgio trūksta ausies būgnelis, vidinėje ausyje išsilieja kraujas ir negrįžtamai sužalojami klausos nerviniai receptoriai. Akustinės traumos metu žmogus staigiai apkursta, labai skauda ausys, svaigsta galva, dažnai praranda sąmonę.

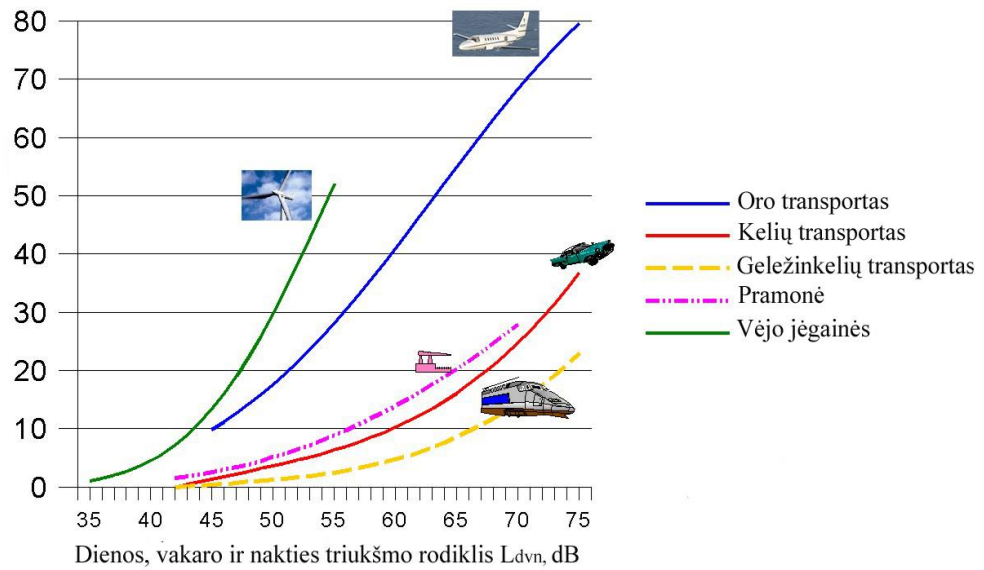
Nespecifinis triukšmo poveikis:

- centrinei nervų sistemai;
- kraujotakos sistemai;
- virškinimo sistemai;
- endokrinei sistemai;
- kaulų-raumenų sistemai.

Iš netiesioginių triukšmo sukiamų sveikatos sutrikimų galima paminėti biocheminius, fiziologinius ar psichosocialinius pokyčius, tokius kaip miego ir kasdieninės veiklos trikdymas, įtampa ir sudirginimas. [2] Kelių transportas yra labiausiai paplitęs aplinkos triukšmo šaltinis. Neigiamas kelių transporto triukšmo poveikis šalia intensyvaus eismo gatvių gyvenantiems žmonėms pasireiškia pablogėjusia gyvenimo kokybe, pablogėjusia sveikata, sumažėjusiu produktyvumu. [3]

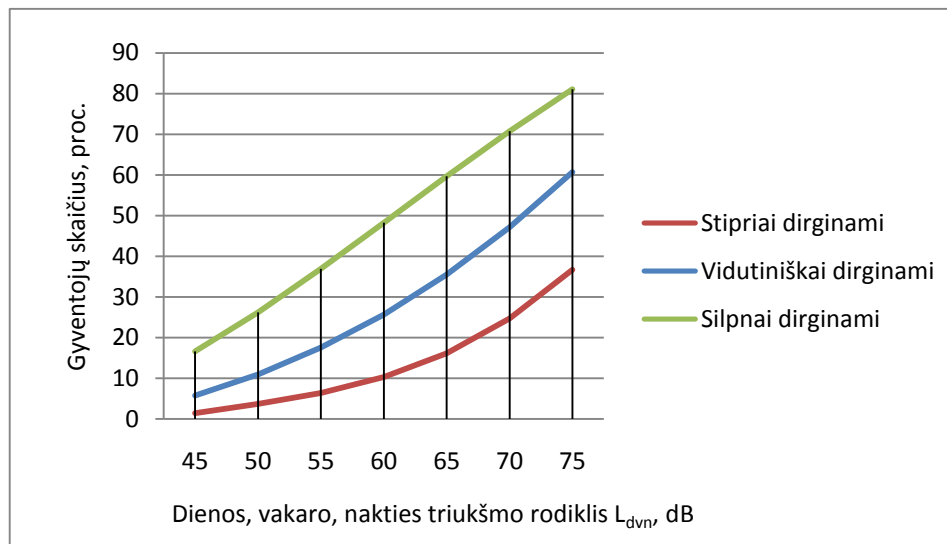
Vienos anksčiausiai pasireiškiančių organizmo reakcijų į triukšmą būna sudirginimas ir miego trikdymas. Nustatyta, kad esant tam pačiam triukšmo lygiui, žmonės skirtingai reaguoja į tam tikro šaltinio keliamą triukšmą. Labiausiai žmones dirgina vėjo jėgainių keliamas triukšmas, mažiausiai – traukinių keliamas triukšmas (1 pav.) [4]

Labai sudirgusių žmonių skaičius, proc.

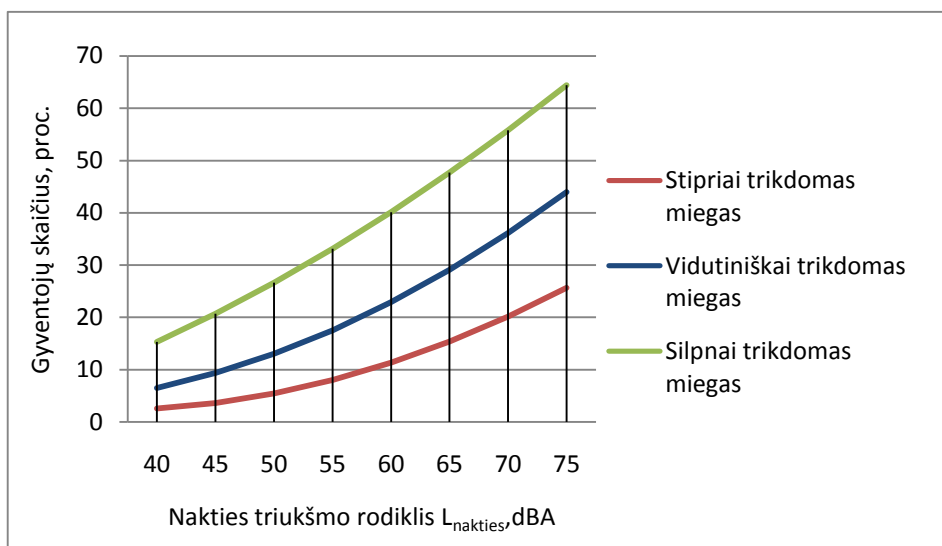

1 pav. Labai sudirgusių žmonių skaičiaus priklausomybė nuo tam tikro triukšmo šaltinio

Siekiant įvertinti dirginamų žmonių skaičių pagal jų būstus dieną, vakare ir naktį veikiančią triukšmo lygį ir žmonių, kuriems trikdomas miegas, skaičių, naudojamos dirginimo ir miego trikdymo priklausomybės nuo aplinkos triukšmo lygio kreivės (2 ir 3 pav.) [5, 6]. Šios kreivės naudojamos vertinant tik ilgalaikį vidutinį laikotarpį atspindinčią situaciją, atliekant strateginį vertinimą. Kreivės netaikomos lokaliu atveju, tiriant skundus ar trumpalaikiams aplinkos triukšmo pokyčiams vertinti.

2 pav. Silpnai, vidutiniškai ir stipriai dirginamų žmonių skaičiaus priklausomybė nuo dienos, vakaro ir nakties triukšmo rodiklio L_{dvn}

3 pav. Žmonių, patiriančių silpną, vidutinišką ir stiprų miego trikdymą, skaičiaus priklausomybė nuo nakties triukšmo rodiklio $L_{nakties}$

Nustatant triukšmo poveikį žmogaus organizmui, labai svarbu įvertinti jo individualų jautrumą triukšmui, kuris daugeliui žmonių yra padidėjęs. Įvairių autorių duomenimis, žmonių su padėjusiu individualiu jautrumu triukšmui yra nuo 4–6 iki 17 proc. Tokiems žmonėms profesinio kurtumo atsiradimo ar klausos sumažėjimo galimybės yra žymiai didesnės, nei mažiau jautriems asmenims. Padidėjęs individualus jautrumas triukšmui gali būti greito nuovargio nuo įprasto transporto ar komunalinio triukšmo atsiradimo priežastis, o tai daugeliu atvejų pasireiškia miego sutrikimu, įvairių neurozių atsiradimu.

Literatūroje yra duomenų apie individualaus jautrumo triukšmui priklausomybę nuo amžiaus, lyties, kai kurių anatominių ir fiziologinių ypatumų, neinfekcinių susirgimų, vartojamų vaistinių preparatų, toksinių medžiagų poveikio, rūkymo. Nustatyta, kad moters organizmas jautresnis triukšmo poveikiui, ypač aukšties lygiams, nei vyrų. Ypač jautrus triukšmui yra vaikų organizmas, tai siejama su jų smilkinkaulio labirinto sensorinio epitelio specifine sandara, turinčia skirtingai nuo suaugusiųjų didelį plaukuotųjų ląstelių kiekį garso receptoriuje.

II. APLINKOS TRIUKŠMO VALDYMO REGLAMENTAVIMO RAIDA

Akustinis smurtas nėra naujas dalykas. Seniausioje istorijoje pateikta daugybė akustinio smurto pavyzdžių. Romos imperatorius Julius Cezaris uždraudė vežimams važinėti naktį, nes jų keliamas triukšmas jam trukdydavo. 47 m. pr. Kr. satyrikui Juvenaliui Romos gyventojai skundėsi neįmanomomis gyvenimo sąlygomis, nes triukšmą rytais keldavo į ganyklą genamų karvių mūkimas. Viduramžiais įstatymais buvo apribojamas kalvių dirbtuvių darbas ir vežimų su geležiniais ratlankiais važiavimas nustatytose miesto vietose tam tikru dienos metu [7].

Lietuvoje kaip ir kitose Pasaulio šalyse akustinis smurtas visuomenei yra žinomas. Pirmasis veiksmas pažaboti triukšmo agresorius yra nustatyti tarpusavio bendravimo taisykles, t.y. sudaryti socialinę sutartį, kurią patvirtintų visuomenės įgalioti atstovai – Seimo nariai, Vyriausybė ir kiti pareigūnai [8]. Nepriklausomoje Lietuvoje pirmasis toks dokumentas buvo paskelbtas 1919 m.

spalio 28 d. Tai Savivaldybių įstatymas, kuriame buvo 2 straipsniai skirti ramybės saugojimui, straipsniai turėjo principinę, deklaratyvią nuostatą, nebuvo detalizuoti. Kitas nepriklausomos Lietuvos visuomenės ramybę liepiantis saugotis dokumentas išleistas 1930 m. gegužės 14 d. Švenčių ir poilsio įstatymas, kuriame ramybei saugoti du straipsniai, kuriose buvo imperatyvinių nuostatų, reguliuojančių triukšmą paros laiko ir trukmės požiūriu. Susirinkimų ir pramogų įstatymas, priimtas 1932 m. rugpjūčio 5 d. buvo paskutinis prieškarinio Lietuvos valstybės periodo teisės aktas, tiems laikams pakankamai detaliai išdėstęs imperatyvines nuostatas rimčiai palaikyti visuomenėje paros laiko ir trukmės požiūriu. Prieškarinėje Lietuvoje reikalavimas laikytis rimties buvo griežtas, o svarbiausia – visuomenei priimtinas.

Sekantis laikotarpis apima dvidešimt vienerių metų kovos su triukšmu Lietuvoje veiklą nuo 1969 metų iki 1990 metų. Nors triukšmas daugiau suprantama kaip techninė problema, tačiau nagrinėjamu periodu gvildenant šias problemas iniciatoriais daugumoje atvejų buvo medikai. 1968 metų gruodžio 19 dieną buvo įkurta darbinė komisija kovai su triukšmu miestuose prie Sovietų Sąjungos sveikatos apsaugos ministerijos Vyriausiosios sanitarijos epidemiologijos valdybos prieštriukšminių priemonių koordinacijai vykdyti. Lietuvoje nuo 1969 metų kovą su triukšmu ir virpesiais imta bandyti kontroliuoti visuomeniniais pagrindais tarpžinybiniu lygiu, tam reikalui ne tik neskiriant lėšų bet ir nesant jokių finansavimo šaltinių. Apie tai, kad tuometinėje Sovietų Sąjungoje pirmiausia Lietuvoje buvo imtasi ryžtingų priemonių kovai su gamybinio ir buitiniu triukšmu liudija 1969 metų žurnalo „Zdorovje“ dvyliktajame numeryje pavadinimu „Planuoti ramybę“ išspausdintas Lietuvos TSR Ministrų Tarybos nutarimas „Dėl kovos su triukšmu sustiprinimo“ ir potvarkis dėl Respublikinės tarpžinybinės komisijos kovai su gamybinio ir buitiniu triukšmu sudarymo. Kovos su triukšmu komisija neturėjo didelių įgaliojimų, tačiau savo dalykiškumu, neprasilenkdama su gyvenimo logika ir patirtimi, sugebėjo užimti deramą vietą kovos su triukšmu problemoms spręsti. Komisijos veiksmai buvo nukreipti įsąmoninti, kad tam tikras visuomenės narių elgesio variantas turi tapti bendrai privaloma taisykle. Ji kūrė sprendimus konkretiems kovos su triukšmu atvejams, kurie buvo laikomi pavyzdžiu, sprendžiant tokias pačias arba analogiškas problemas kitose situacijose.

Lietuvoje 1991–2000 metais kovai su triukšmo poveikiu žmogaus sveikatai priimti 108 norminiai teisės aktai. Visi 108 teisės aktai turėjo imperatyvinių nuostatų triukšmo agresoriaus atžvilgiu, jie buvo nukreipti apsaugoti visuomenės sveikatą nuo triukšmo. Nors šių teisės aktų priėmėjų spektras labai platus: Aplinkos ministro įsakymai – 28, Susisiekimo ministro įsakymai – 9, Sveikatos apsaugos ministro įsakymai – 13, Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymai – 3, bendri Socialinės apsaugos ir darbo ministro bei Sveikatos apsaugos ministro įsakymai – 4, bendri Socialinės apsaugos ir darbo ministro bei Aplinkos ministro įsakymai – 1, Miškų ūkio ministro įsakymas – 1, Žemės ir miškų ūkio ministro įsakymas – 1. Visi jie galėjo būti įvardijami kaip visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktai. Iš visų 108 priimtų teisės aktų, buvo 34 tiesiogiai reglamentuojantys triukšmo lygį, jo trukmę ir pan. Kiti 74 teisės aktai teikė nuorodą į kitus teisės aktus, t.y. į anksčiau minėtus 34. Atlikus šių teisės aktų analizę, nustatyta, kad teisės normos dubliuoja viena kitą, nevienodai traktuojamos, o svarbiausia, kad vienos šakos normos prieštaravo kitos šakos normoms, taip pat buvo prieštaravimų tos pačios teisės šakos viduje. Nors pagrindinis kovos su triukšmo poveikiu sveikatai teisinio reguliavimo tikslas – užtikrinti gyventojo teisę į

palankią sveikatos aplinką, ribojant triukšmo šaltiniui galimybę didinti žalingą poveikį, nagrinėjamu atveju Lietuvos gyventojas neturėjo jokių garantijų, kad triukšmo agresorius įvykdys įsipareigojimus sudaryti palankią žmogaus sveikatai aplinką.

III. LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIUKŠMO VALDYMO ĮSTATYMAS IR JO ĮGYVENDINAMIEJI TEISĖS AKTAI

Pagrindinis teisės aktas, reglamentuojantis triukšmo valdymą Lietuvoje yra Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas [9].

Triukšmo valdymo įstatymas [9] nustato triukšmo prevencijos teisinius pagrindus, triukšmo valdymo subjektų teises, pareigas, triukšmo kontrolės ir stebėsenos (monitoringo tvarką). Įstatymo tikslas – reglamentuoti veiklos, kurią vykdant skleidžiamas triukšmas, valdymą siekiant išvengti klausos sutrikimų ar netekimo, apsaugoti žmonių gyvybę ir sveikatą bei aplinką nuo neigiamo triukšmo poveikio. Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymu įgyvendinamos 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo [10] nuostatos. Valstybinį triukšmo valdymą pagal savo kompetenciją įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Lietuvos Respublikos ministerijos (Vidaus reikalų, Sveikatos apsaugos, Aplinkos, Susisiekimo, Žemės ūkio), apskričių viršininkai, savivaldybių institucijos, Triukšmo prevencijos taryba. Triukšmo valdymo įstatyme numatyta visų šių institucijų kompetencija triukšmo valdymo srityje, taip pat triukšmo šaltinių valdytojų pareigos ir teisės. Atskiri įstatymo skirsniai skirti triukšmo rodikliams ir jų vertinimo metodikoms, strateginiam triukšmo kartografavimui ir prevencijos priemonių planavimui, triukšmo kontrolei, reguliavimui bei informacijos apie triukšmą teikimui.

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo [9] nuostatas, parengti šie įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai:

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. lapkričio 10 d. nutarimas Nr. 1209 „Dėl Triukšmo prevencijos tarybos sudėties ir nuostatų patvirtinimo“ [11];
- Valstybinės triukšmo kontrolės tvarkos aprašas [12];
- Valstybinė triukšmo strateginio kartografavimo programa [13];
- Valstybinė triukšmo prevencijos veikslių 2007–2013 metų programa [14];
- Pirminės ir suvestinės triukšmo valdymo informacijos teikimo triukšmo prevencijos tarybai, valstybės institucijoms, apskričių viršininkams ir visuomenei taisyklės [15];

Ministrų įsakymai

- Triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tvarkos aprašas [16];
- Triukšmo šaltinių valdytojų, kuriems išduotas leidimas-higienos pasas, ataskaitų teikimo tvarkos aprašas [17];
- Europos Sąjungos triukšmo valdymo sektoriaus teisės aktų reikalavimų

įgyvendinimo ataskaitų teikimo Europos Bendrijų Komisijai taisyklės [18];

- Triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonių įgyvendinimo reikalavimų vykdymo kontrolės tvarkos aprašas [19];
- Garsinės informacijos ir signalizacijos naudojimo ir priežiūros taisyklės [20];
- Transporto priemonių ir sudedamųjų transporto priemonių dalių atitikties triukšmo kontrolės teisės norminiams aktams vertinimo ir sertifikavimo tvarkos aprašas [21]
- Kelių transporto priemonių variklių triukšmo ribinių dydžių ir jų nustatymo tvarkos aprašas [22];

Triukšmo valdymo srities teisės aktai, parengti įgyvendinant Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo [9] įgyvendinančiųjų teisės aktų nuostatas:

- Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos įgyvendinimo 2008–2012 metų priemonių planas [23];
- Valstybinės triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programos įgyvendinimo 2009–2013 metų priemonių planas [24];
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. sausio 9 d. įsakymas Nr. V-23 „Dėl Personalinės triukšmo prevencijos tarybos sudėties patvirtinimo“ [25];
- Informacijos, reikalingos ataskaitoms Europos Bendrijų Komisijai apie Europos Parlamento ir Tarybos 2002 m. birželio 25 d. direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo įgyvendinimą parengti, pateikimo formos [26].

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo [9] 11 straipsnio 2 dalimi įkurta Triukšmo prevencijos taryba. Ši taryba yra kolegiali patariamoji institucija, atskaitinga Lietuvos Respublikos Vyriausybei. Triukšmo prevencijos taryba nagrinėja triukšmo prevencijos plėtros klausimus ir teikia pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms, įgyvendinančioms valstybės ir savivaldybių politiką triukšmo prevencijos srityje ir Valstybinę triukšmo prevencijos veiksmų programą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2005 m. lapkričio 10 d. patvirtino Triukšmo prevencijos tarybos sudėtį ir nuostatus [11]. Tarybos pirmininkas – sveikatos apsaugos viceministras. Į Tarybos sudėtį įeina Sveikatos apsaugos ministerijos, Aplinkos ministerijos, Susisiekimo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Žemės ūkio ministerijos sekretoriai, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų atstovai, mokslo ir mokymo įstaigų bei nevyriausybinių organizacijų atstovai. Taryba kasmet įvertina, kaip įgyvendinamos Valstybinė triukšmo strateginio kartografavimo programa bei Valstybinė triukšmo prevencijos veiksmų programa, ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei šio vertinimo išvadas; rengia ir kasmet teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei pranešimus apie gyventojų apsaugos nuo triukšmo būklę; išklauso kompetentingų valstybės ir savivaldybių institucijų pranešimus apie triukšmo valdymo priemonių įgyvendinimą; įvertina Valstybinės

triukšmo prevencijos veikslių programos projektą ir strateginių triukšmo žemėlapių projektus; teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei, valstybės ir savivaldybių institucijoms, įgyvendinančioms valstybės ir savivaldybių politiką triukšmo prevencijos srityje pasiūlymus dėl triukšmo valdymo problemų sprendimo; analizuoja ir derina triukšmo normas, normatyvus ir triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimo norminius dokumentus; nustato kriterijus Valstybinės triukšmo prevencijos veikslių programos įgyvendinimo prioritetinėms priemonėms parinkti; organizuoja pasitarimus, konferencijas ir kitus renginius triukšmo prevencijos klausimais.

Vykdydamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. lapkričio 10 d. nutarimo Nr. 1209 „Dėl Triukšmo prevencijos tarybos sudėties ir nuostatų patvirtinimo“ 2 punktą, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras patvirtino personalinę Triukšmo prevencijos tarybos sudėtį [25].

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 4 punktu ir 22 straipsnio 6 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2006 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 222 patvirtino Valstybinės triukšmo kontrolės tvarkos aprašą [12] ir įgaliojo Aplinkos, Susisiekimo ir Sveikatos apsaugos ministerijas pagal kompetenciją vykdyti valstybinę triukšmo kontrolę. Valstybinės triukšmo kontrolės tvarkos aprašas nustato valstybinės triukšmo kontrolės atlikimo ir jos rezultatų įforminimo procedūras. Valstybine triukšmo kontrole siekiama užtikrinti Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo ir kitų su triukšmo valdymu susijusių teisės aktų reikalavimų laikymąsi, pasireiškianti teisės aktų pažeidimų prevencija, pažeidimų pašalinimu, reikalavimus pažeidusių asmenų nustatymu ir priemonių pažeidimams pašalinti numatymu.

Vykdydamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d. nutarimo Nr. 222 „Dėl Valstybinės triukšmo kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo ir įgaliojimų suteikimo“ [12] 2.2 punktą Sveikatos apsaugos ministras 2006 m. liepos 18 d. įsakymu Nr. V-641 patvirtino Triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonių įgyvendinimo reikalavimų vykdymo kontrolės tvarkos aprašą [19]. Tvarkos aprašas nustato Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 22 straipsnyje numatytų reikalavimų įgyvendinimo kontrolės tvarką. Triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonių įgyvendinimo reikalavimų vykdymo kontrolę vykdo Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 222 „Dėl Valstybinės triukšmo kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo ir įgaliojimų suteikimo“ ir kitais teisės aktais įgalios pagal kompetenciją vykdyti triukšmo kontrolę valstybės ir savivaldybių institucijos, nurodžiusios triukšmo šaltinių valdytojui įgyvendinti triukšmo prevencijos ir mažinimo priemones.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr.581 patvirtino Valstybinę triukšmo strateginio kartografavimo programą [13] ir nustatė, kad aglomeracijų strateginius triukšmo žemėlapius parengia ir suderinusios su Triukšmo prevencijos taryba patvirtina Vilniaus miesto ir Kauno miesto savivaldybės – iki 2007 m. birželio 30 dienos, Klaipėdos miesto, Šiaulių miesto ir Panevėžio miesto savivaldybės – iki 2012 m. birželio 30 dienos; pagrindinių kelių, kuriais per metus važiuoja daugiau kaip 6 milijonai transporto priemonių, strateginius triukšmo žemėlapius parengia ir suderinusi su Triukšmo prevencijos taryba iki 2007 m. birželio 30 d. patvirtina Susisiekimo ministerija; pagrindinių kelių ir pagrindinių geležinkelių

strateginius triukšmo žemėlapius parengia ir suderinusi su Triukšmo prevencijos taryba iki 2012 m. birželio 30 d. patvirtina Susisiekimo ministerija. Programos tikslas – sudaryti aplinkos triukšmo strateginio kartografavimo sąlygas Lietuvoje pagal 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo reikalavimus, siekiant apsaugoti gyventojus nuo neigiamo aplinkos triukšmo poveikio. Šia programa siekiama gerinti valstybės ir savivaldybių institucijų, atsakingų už triukšmo strateginį kartografavimą, administracinius gebėjimus; parengti aglomeracijų, pagrindinių kelių, pagrindinių geležinkelių ir stambių oro uostų strateginius triukšmo žemėlapius; įvertinti triukšmo poveikio mastą žmonėms, gyvenantiems aglomeracijose, prie pagrindinių kelių, pagrindinių geležinkelių ir stambių oro uostų, pagal žmonių, veikiamų tam tikro lygio triukšmo, skaičių; informuoti visuomenę apie triukšmo strateginio kartografavimo rezultatus. Šią Programą pagal triukšmo kartografavimo objektų tipą ir skaičių numatoma įgyvendinti dviem etapais. Pirmame etape (2006–2007 metai) rengiama triukšmo strateginiam kartografavimui reikalinga metodinė informacija; įsigyjama kompiuterinė ir programinė įranga; strateginiai triukšmo žemėlapiai rengiami aglomeracijoms, kuriose gyventojų – daugiau kaip 250 tūkstančiai, pagrindiniams keliams, kuriais per metus važiuoja daugiau kaip 6 milijonai transporto priemonių; rengiama ir teikiama visuomenei informacija apie triukšmo strateginio kartografavimo rezultatus. Antrojo etapo (2008–2012 metai) metu tikslinama triukšmo strateginiam kartografavimui reikalinga informacija, strateginiai triukšmo žemėlapiai rengiami aglomeracijoms, pagrindiniams keliams, pagrindiniams geležinkeliams ir stambiems oro uostams; rengiama ir teikiama visuomenei informacija apie triukšmo strateginio kartografavimo rezultatus.

Įgyvendindama Valstybinę triukšmo strateginio kartografavimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 581 [13], Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2008 m. liepos 16 d. nutarimu Nr. 716 patvirtino Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos įgyvendinimo 2008–2012 metų priemonių planą [23].

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2007 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 564 patvirtino Valstybinę triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programą ir Valstybinės triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programos įgyvendinimo 2007–2008 metų priemonių planą [14]. Šios programos tikslas – numatyti kompleksinius ir koordinuotus veiksmus siekiant valdyti triukšmą ir jo poveikį visuomenės sveikatai. Programa siekiama suformuoti aplinkos triukšmo prevencijos sistemos pagrindus; nustatyti aplinkos triukšmui jautrias vietas (mokyklas, ligonines, gyvenamuosius namus), kuriose triukšmas viršija didžiausią leistiną, ir įdiegti jose prevencijos priemones aplinkos triukšmui mažinti; organizuoti specialistų, dirbančių triukšmo prevencijos srityje, mokymą; gerinti informacijos apie triukšmo valdymo priemones prieinamumą visuomenei. Programą numatoma įgyvendinti dviem etapais. Pirmojo etapo (2007–2008 metai) metu rengiama triukšmo prevencijai būtina metodinė medžiaga, atliekamos studijos, nustatomos tyliosios ir prevencijos zonos, diegiamos triukšmą mažinančios priemonės, mokomi specialistai, dirbantys triukšmo prevencijos srityje, teikiama informacija visuomenei apie triukšmo valdymo priemones. Antrojo etapo (2009–2013 metai) metu nurodomos priemonės triukšmo veikiamų žmonių skaičiui aglomeracijose mažinti, pagrindiniuose keliuose taikytinos triukšmo prevencijos priemonės, tyliųjų zonų išsaugojimo priemonės, socialinio triukšmo mažinimo priemonės, plėtojamas tarptautinis

bendradarbiavimas triukšmo prevencijos srityje, teikiama informacija visuomenei apie triukšmo valdymo priemones.

Įgyvendinama Valstybinę triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 564 [14], ir siekdama sudaryti sąlygas įgyvendinti 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Komisijos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo [10] 8 straipsnio 2 dalies nuostatas dėl triukšmo prevencijos veiksmų planų rengimo, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2009 m. kovo 4 d. nutarimu Nr. 157 patvirtino Valstybinės triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programos įgyvendinimo 2009–2013 metų priemonių planą [24].

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 25 straipsnio 1 dalimi ir 30 straipsniu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2007 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1305 patvirtino Pirminės ir suvestinės triukšmo valdymo informacijos teikimo Triukšmo prevencijos tarybai, valstybės institucijoms, apskričių viršininkams ir visuomenei taisykles [15]. Taisyklių tikslas – užtikrinti asmenims teisę susipažinti su valstybės ar savivaldybės institucijų turima arba joms skirta informacija apie triukšmo valdymą, nustatyti naudojimosi šia teise pagrindines sąlygas, užtikrinančias informacijos apie triukšmo valdymą teikimą ir suteikti visuomenei išsamią informaciją apie triukšmo poveikį sveikatai. Triukšmo valdymą įgyvendinančios institucijos privalo pagal kompetenciją teikti Triukšmo prevencijos tarybai triukšmo valdymo informaciją. Aplinkos ministerija ar jos pavaldžios institucijos teikia triukšmo valdymo informaciją apie išduotus leidimus naudoti triukšmą skleidžiančius įrenginius, taip pat apie šių įrenginių skleidžiamo triukšmo atitiktį teisės aktų patvirtintiems ribiniams dydžiams. Sveikatos apsaugos ministerija ar jos pavaldžios institucijos teikia triukšmo valdymo informaciją apie patvirtintas triukšmo normas, normatyvus bei triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimo norminius dokumentus ir aplinkos triukšmą, Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos ir Valstybinės triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programos įgyvendinimą. Susisiekimo ministerija ar jos pavaldžios institucijos teikia triukšmo valdymo informaciją apie pagrindinių kelių, pagrindinių geležinkelių ir oro transportą. Vidaus reikalų ministerija ar jos pavaldžios institucijos teikia informaciją apie nustatytus pažeidimus, nurodytus Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso [59] 42⁴ ir 183 straipsniuose. Žemės ūkio ministerija ar jos pavaldžios institucijos teikia informaciją apie triukšmo prevencijos reikalavimus, nustatytus traktorių ir žemės ūkio technikos atitiktį ir techninę būklę reglamentuojančiuose teisės aktuose, ir šių reikalavimų įgyvendinimą. Apskričių viršininkai teikia suvestinę triukšmo valdymo informaciją apie Valstybinės triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programos įgyvendinimą, triukšmo prevencijos ir mažinimo priemones, įtrauktas į regioninės plėtros planus, ir jų įgyvendinimą, atliekamą apskrities lygmens teritorijų planavimo sprendinių, susijusių su triukšmo prevencija, analizę, vertinimą ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, atliekamą triukšmo prevenciją valstybinės statybos priežiūros metu. Savivaldybės teikia triukšmo valdymo informaciją apie Valstybinės triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programos įgyvendinimą, nustatytas tyliąsias zonas, parengtus teritorijų planavimo sprendinius, susijusius su triukšmo prevencija, patvirtintas triukšmo prevencijos viešosiose vietose taisykles ir jų įgyvendinimą, patvirtintus triukšmo savivaldybės teritorijose rodiklius, nustatytą muzikinių ir kitų masinių renginių, kuriuos organizuoja juridiniai ir fiziniai

asmenys, trukmę, patvirtintas gyvenamųjų vietovių teritorijas, kuriose būtina įgyvendinti triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonės, parengtus ir patvirtintus savivaldybės triukšmo prevencijos veiksmų planus ir jų įgyvendinimą. Savivaldybės taip pat teikia informaciją apie triukšmo stebėsenos (monitoringo) tyliosiose zonose rezultatus. Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio miestų savivaldybės papildomai teikia informaciją ir apie savo aglomeracijos strateginius triukšmo žemėlapius. Institucijos pagal kompetenciją turi skleisti visuomenei turimą ar joms skirtą naujausią, tikslią ir išsamią pirminę ir suvestinę triukšmo valdymo informaciją apie triukšmo lygius, leidžiamus triukšmo normatyvus, triukšmo prevencijos ir triukšmo mažinimo priemonių įgyvendinimą, planuojamų naudoti triukšmo šaltinių pavojingumą sveikatai, siūlomus triukšmo prevencijos ir triukšmo mažinimo veiksmų planus.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 16 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras 2005 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. V-596 patvirtino Triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tvarkos aprašą [16]. Tvarkos apraše aprašoma aplinkos triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tvarka, kuri gali būti planuojamos ar esamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūros sudėtinė dalis. Tvarkos aprašas taip pat gali būti taikomas vertinant ir prognozuojant nepalankaus triukšmo poveikio visuomenės sveikatai lygį, pagrindžiant ir tobulinant triukšmo normavimą, rengiant triukšmo poveikio visuomenės sveikatai prevencijos priemones, nustatyta tvarka teikiant informaciją visuomenei. Atliekant triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimą nustatomi arba apskaičiuojami faktiški triukšmo lygiai, nustatoma triukšmo poveikio trukmė, nustatomas gyventojų, kurie veikiami arba gali būti paveikti, skaičius, nustatyti faktiški arba apskaičiuoti triukšmo lygiai lyginami su teisės aktuose patvirtintais leidžiamais triukšmo lygiais. Triukšmo poveikis visuomenės sveikatai įvertinamas nustatant triukšmo dozės ir jo sukeliama dirginimo santykį. Tvarkos apraše pagal 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo I ir III priedą apibūdinami papildomi triukšmo rodikliai gyventojams, priklausantiems jautrioms grupėms. Gyventojams, kurie pradeda skųstis triukšmu jo lygiui viršijus $35 \text{ dBA}_{\text{ekv}}$, triukšmo poveikis nustatomas pagal triukšmo dirginimo rodiklį „Gyventojų, patiriančių neigiamą tam tikrą aplinkos triukšmo šaltinių poveikį, dalis“, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu Nr. 438 „Dėl aplinkos ir sveikatos rodiklių sąrašo tvirtinimo“.

Vykdydamas Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 21 straipsnio 2 punktą, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras 2005 m. spalio 25 d. Nr. V-791 patvirtino Triukšmo šaltinių valdytojų, kuriems išduotas leidimas-higienos pasas, ataskaitų teikimo tvarkos aprašą [17]. Tvarkos aprašas nustato triukšmo šaltinių valdytojų, kuriems išduotas leidimas-higienos pasas, ataskaitų turinį, formą ir teikimo tvarką. Tvarkos aprašu privalo vadovautis fiziniai ir juridiniai asmenys, kuriems išduotas leidimas-higienos pasas, visuomenės sveikatos centrai apskrityse ir Valstybinis aplinkos sveikatos centras. Ataskaitose turi būti pateikiama informacija apie triukšmo šaltinių valdytoją, leidimą-higienos pasą, triukšmo šaltinius, garsui jautrias vietas bei triukšmo mažinimo priemones. Triukšmo šaltinių valdytojai ataskaitas kasmet teikia visuomenės sveikatos centrui apskrityje, kuris apibendrinęs gautas ataskaitas, jas teikia Valstybiniam aplinkos sveikatos centrui. Valstybinis aplinkos sveikatos centras, atlikęs gautos informacijos analizę,

suvestinę informaciją apie triukšmo šaltinius ir jų valdytojus teikia Sveikatos apsaugos ministerijai ir Valstybinei visuomenės sveikatos priežiūros tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos. Ataskaitos skelbiamos visuomenės sveikatos centrų apskrityse ir Valstybinio aplinkos sveikatos centro tinklalapiuose bei kitais visuomenei prieinamais būdais.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 25 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras, Lietuvos Respublikos aplinkos ministras ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministras 2005 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. V-787/D1-507/3-467 patvirtino Europos Sąjungos triukšmo valdymo sektoriaus teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo ataskaitų teikimo Europos Bendrijų Komisijai taisykles [18]. Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos teikia Valstybiniam aplinkos sveikatos centrai informaciją apie pagrindinių kelių ruožus, parametrus ir duomenis apie eismą; strateginius triukšmo žemėlapius bei triukšmo prevencijos veiksmų planus. Valstybinė geležinkelio inspekcija prie Susisiekimo ministerijos teikia Valstybiniam aplinkos sveikatos centrai informaciją apie pagrindinių geležinkelių ruožus, parametrus ir duomenis apie eismą; strateginius triukšmo žemėlapius bei triukšmo prevencijos veiksmų planus. Civilinės aviacijos administracija teikia Valstybiniam aplinkos sveikatos centrai informaciją apie stambių oro uostų vietą, matmenis ir duomenis apie eismą; strateginius triukšmo žemėlapius bei triukšmo prevencijos veiksmų planus. Savivaldybės vadovaudamosi Triukšmo valdymo įstatymo nuostatomis teikia Valstybiniam aplinkos sveikatos centrai informaciją apie aglomeracijų vietą, matmenis ir gyventojų skaičių; strateginius triukšmo žemėlapius bei triukšmo prevencijos veiksmų planus. Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos, Valstybinė geležinkelio inspekcija prie Susisiekimo ministerijos, Civilinės aviacijos administracija ir savivaldybės informaciją, reikalingą ataskaitoms EK parengti, pateikia pagal sveikatos apsaugos ministro patvirtintas formas ir klausimyną Valstybiniam aplinkos sveikatos centrai, kuris apdoroja duomenis, informaciją ir rengia Europos Bendrijų Komisijai ataskaitas apie 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo įgyvendinimą.

Vadovaudamasis Europos Sąjungos triukšmo valdymo sektoriaus teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo ataskaitų teikimo Europos Bendrijų Komisijai taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2005 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. V-787/D1-507/3-467, 7 punktu ir atsižvelgdamas į 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo 7 straipsnio ir VI priedo nuostatas, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras 2007 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. V-616 patvirtino Informacijos, reikalingos ataskaitoms Europos Bendrijų Komisijai apie 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo įgyvendinimą parengti, pateikimo formas [26].

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 6 straipsnio 3 punktu, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras 2007 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 1V-392 patvirtino Garsinės informacijos ir signalizacijos naudojimo ir priežiūros taisykles [20]. Taisyklės nustato reikalavimus garsinės informacijos ir signalizacijos įtaisų naudojimui ir priežiūrai. Garsinės

informacijos ir signalizacijos įtaisų skleidžiamo triukšmo kontrolę pagal savo kompetenciją atlieka valstybės ir savivaldybių institucijos, Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymu ir kitais teisės aktais įgalios atlikti valstybinę triukšmo kontrolę. Gyvenamuosiuose ar visuomeninės paskirties pastatuose ar jų aplinkoje naudojamų garsinės informacijos ir signalizacijos įtaisų skleidžiamas triukšmas neturi viršyti Lietuvos higienos normoje HN 33:2007 „Akustinis triukšmas. Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ [27] nustatytų triukšmo ribinių dydžių. Motorinėse transporto priemonėse įmontuotų garsinės informacijos ir signalizacijos įtaisų skleidžiamas triukšmas turi atitikti Transporto priemonių ir sudėtinių transporto priemonių dalių atitikties įvertinimo tvarkos apraše nustatytus techninius normatyvus. Triukšmo šaltinio valdytojo naudojami garsinės informacijos ir signalizacijos įtaisai privalo būti sertifikuoti Transporto priemonių ir sudėtinių transporto priemonių dalių atitikties įvertinimo tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 9 straipsnio 6 punktu, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministras 2007 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. 3-357 patvirtino Transporto priemonių ir sudedamųjų transporto priemonių dalių atitikties triukšmo kontrolės teisės norminiams aktams vertinimo ir sertifikavimo tvarkos aprašą [21]. Tvarkos aprašas nustato transporto priemonių garso lygio reikalavimus Europos Bendrijos arba nacionaliniam tipo patvirtinimui gauti. Transporto priemonės arba transporto priemonės dujų išmetimo sistemos gamintojas arba jo įgalios atstovas pateikia Valstybinei kelių transporto inspekcijai prie Susisiekimo ministerijos paraišką gauti transporto priemonės arba transporto priemonės dujų išmetimo sistemos garso lygio tipo patvirtinimo sertifikatą. Kartu su paraiška pateikiamas informacinis dokumentas ir techninės tarnybos (laboratorijos) parengtas bandymo protokolas. Jei transporto priemonės arba transporto priemonės dujų išmetimo sistemos tipas atitinka tvarkos aprašo reikalavimus, Inspekcija, gavusi paraišką ir techninės tarnybos (laboratorijos) parengtą bandymo protokolą kiekvienam transporto priemonės arba transporto priemonės dujų išmetimo sistemos tipui suteikia tipo patvirtinimą, jo numerį ir išduoda tipo patvirtinimo sertifikatą. Apie naujo ar pakeisto tipo patvirtinimo sertifikato išdavimą ar atsisakymą jį išduoti pranešama Europos Sąjungos valstybėms narėms. Kiekvienam pranešimui apie išduotą naują pakeistą tipo patvirtinimo sertifikatą suteikiamas eilės numeris. Jei transporto priemonių garso lygio charakteristikos neatitinka tvarkos aprašo reikalavimų, transporto priemonėms tipo patvirtinimas nesuteikiamas, šias transporto priemones draudžiama registruoti, parduoti ar pradėti eksploatuoti.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 9 straipsnio 5 punktu, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministras 2008 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 3-169 patvirtino Kelių transporto priemonių variklių triukšmo ribinius dydžius ir jų nustatymo tvarkos aprašą [22]. Kelių transporto priemonių variklių triukšmo ribiniai dydžiai ir jų nustatymo tvarkos aprašas nustato naudojamų kelių transporto priemonių skleidžiamo variklio triukšmo reikalavimus. Kelių transporto priemonių variklių triukšmo ribiniai dydžiai skirti stovinčių transporto priemonių keliamam triukšmui kontroliuoti ir mažinti jo neigiamą poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai. Stovinčios transporto priemonės skleidžiamas triukšmo lygis neturi viršyti gamintojo numatyto leidžiamo triukšmo lygio ribos. Neturint gamintojo duomenų triukšmo lygis neturi viršyti triukšmo ribinių dydžių nurodytų tvarkos aprašo lentelėje. Tvarkos apraše taip pat nurodoma triukšmo

matavimo eiga ir sąlygos.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 7 straipsnio 2 punkto nuostatomis, parengta Lietuvos higienos norma HN 33:2007 „Akustinis triukšmas. Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ [27] ir Lietuvos higienos norma HN 30:2009 „Infragarsas ir žemo dažnio garsai: ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose“ [28].

Lietuvos higienos norma HN 33:2007 „Akustinis triukšmas. Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ nustato triukšmo ribinius dydžius gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje ir taikoma vertinant triukšmo poveikį visuomenės sveikatai. Ši higienos norma yra privaloma juridiniams ir fiziniams asmenims, projektuojantiems, statantiems bei eksploatuojantiems gyvenamuosius ir visuomeninės paskirties pastatus, rengiantiems miestų ir kitų gyvenviečių, gyvenamųjų rajonų, mikrorajonų planavimo, užstatymo ir rekonstravimo projektus, taip pat institucijoms, vykdančioms akustinio triukšmo stebėjimus ir kontrolę. Triukšmo ribiniai dydžiai žmonių gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje įvertinami matavimo rezultatais, palyginant juos su atitinkamais triukšmo ribiniais dydžiais. Nepastovus triukšmas vertinamas pagal ekvivalentinį garso lygį, o gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje – pagal ekvivalentinį ir maksimalų garso lygius. Aplinkos triukšmą sudaro įvairių šaltinių triukšmas, kuriam matuoti ir vertinti taikomos teisės aktuose patvirtintos, tarptautiniuose ISO ar Lietuvos standartuose, 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo [10] nurodytos metodikos. L_{dvn} ir $L_{nakties}$ vertės galima nustatyti skaičiavimais arba matavimais (vertinimo vietoje). Prognozės sudaromos tik skaičiavimais.

Lietuvos higienos norma HN 30:2009 „Infragarsas ir žemo dažnio garsai: ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose“ nustato infragarso ir žemo dažnio garsų ribinius dydžius gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose ir taikoma infragarso ir žemo dažnio garsų poveikiui visuomenės sveikatai vertinti. Ši higienos norma yra privaloma juridiniams ir fiziniams asmenims, projektuojantiems, statantiems bei eksploatuojantiems gyvenamuosius ir visuomeninės paskirties pastatus, rengiantiems miestų ir kitų gyvenviečių, gyvenamųjų rajonų, mikrorajonų planavimo, užstatymo ir rekonstravimo projektus, kuriantiems technologijas, projektuojantiems, gaminantiems, eksploatuojantiems darbo priemones, technologinę ir inžinerinę įrangą, buitinius prietaisus, organizuojantiems muzikinius ir kitus masinius renginius, taip pat įstaigoms ir/ar institucijoms, vykdančioms infragarso ir žemo dažnio garsų stebėjimus ir kontrolę. Infragarso ir žemo dažnio garsai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose įvertinami didžiausiojo F laikinio svertinio garso slėgio lygio ir įvertintojo garso slėgio lygio trečdaliao oktavos dažnių juostos vidutiniuose dažniuose rezultatais palyginant juos su šios higienos normos lentelėje pateiktais infragarso ir žemo dažnio garso lygių ribiniais dydžiais.

Šios ataskaitos 1 lentelėje pateikiami teisės aktai, į kuriuos Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo [9] nuostatose nepateikiama tiesioginių nuorodų, ir kurie yra parengti

įgyvendinant ne tik Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo [9] nuostatas.

1 lentelė. Papildomieji triukšmo valdymo teisės aktai

Triukšmo valdymo įstatymo nuostata	Teisės aktas	Teisės akto parengimą nusakantis dokumentas
8 straipsnio 1 punktas: „nustato statinių apsaugos nuo triukšmo reikalavimus“	1) Statybos techninis reglamentas STR 2.01.07:2003 „Pastatų vidaus ir išorės aplinkos apsauga nuo triukšmo“ [29]; 2) Statybos techninis reglamentas STR 2.01.01(5):2008 „Esminis statinio reikalavimas „Apsauga nuo triukšmo“ [30]	1. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas [31]; 2. 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su statybos produktais, derinimo [32]
8 straipsnio 2 punktas: „reglamentuoja lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamą triukšmą“	1) Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. 140 „Dėl lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamo triukšmo atitikties įvertinimo“ [33]; 2) Statybos techninis reglamentas STR 2.01.08:2003 „Lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamo triukšmo valdymas“ [34]	2000 m. gegužės 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2000/14/EB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamą triukšmą, suderinimo [35]
9 straipsnio 4 punktas: „kartu su Aplinkos ministerija rengia ir tvirtina orlaivių triukšmo ribojimo taisykles“	Lietuvos Respublikos orlaivių triukšmo ribojimo taisyklės [36]	1. Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymas [37]; 2. 1979 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyva 80/51/EEB dėl ikigarsinių orlaivių keliamo triukšmo ribojimo [38]; 3. 1983 m. balandžio 21 d. Tarybos direktyva 83/206/EEB dėl ikigarsinių orlaivių keliamo triukšmo ribojimo [39]; 4. 2002 m. kovo 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/30/EB dėl taisyklių ir tvarkos, reglamentuojančios triukšmingų operacijų apribojimų įvedimą Bendrijos oro uostuose [40]

<p>9 straipsnio 6 punktas: „nustato transporto priemonių ir sudedamųjų transporto priemonių dalių atitikties triukšmo kontrolės teisės norminiams aktams vertinimo ir sertifikavimo tvarkos aprašą“</p>	<p>Transporto priemonių ir sudedamųjų transporto priemonių dalių atitikties triukšmo kontrolės teisės norminiams aktams vertinimo ir sertifikavimo tvarkos aprašas [21]</p>	<p>1. 1970 m. vasario 6 d. Tarybos direktyva 70/157/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių leistiną transporto priemonių garso lygį ir dujų išmetimo sistemas, suderinimo [41];</p> <p>2. 2007 m. birželio 14 d. Komisijos direktyva 2007/34/EB, iš dalies keičianti Tarybos direktyvos 70/157/EEB nuostatas dėl leistino motorinių transporto priemonių garso lygio ir dujų išmetimo sistemų, siekiant ją suderinti su technikos pažanga [42];</p> <p>3. Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos taisyklė Nr. 51 „Suvienodintos nuostatos dėl variklinių transporto priemonių, turinčių bent keturis ratus, patvirtinimo, atsižvelgiant į jų triukšmingumą“ [43];</p> <p>4. Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos taisyklė Nr. 59 „Vienodos keičiamųjų triukšmo slopinimo sistemų vertinimo nuostatos“ [44]</p>
<p>10 straipsnio 1 punktas: „nustato triukšmo prevencijos reikalavimus traktorių ir žemės ūkio technikos atitiktį bei techninę būklę reglamentuojančiuose teisės aktuose“</p>	<p>Žemės ir miškų ūkio traktorių, jų priekabų ir prikabinamųjų mašinų atitikties įvertinimo taisyklės [45]</p>	<p>1. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas [46];</p> <p>2. 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/37/EB dėl žemės ar miškų ūkio traktorių, jų priekabų ir keičiamos velkamosios įrangos, jų sistemų, sudėtinių dalių ir atskirų techninių mazgų tipo patvirtinimo ir panaikinanti direktyvą 74/150/EEB [47]</p>
<p>14 straipsnio 1 dalis: „Triukšmo šaltinių valdytojai, planuojantys savo ūkinėje veikloje naudoti stacionarius triukšmo šaltinius, privalo įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka atlikti triukšmo poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai vertinimą“</p>	<p>1. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų ir vertinimo atlikimo taisyklės [48];</p> <p>2. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas [49].</p>	<p>1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyva 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo [50] (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/35/EB) [51]</p>

<p>22 straipsnio 9 punktas: „Triukšmo šaltinių valdytojams už atsisakymą sudaryti triukšmo mažinimo planą įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka panaikinamas leidimo-higienos paso užsiimti ūkine veikla, dėl kurios gali būti viršijami kontroliuojamo triukšmo ribiniai dydžiai, galiojimas.“</p>	<p>Leidimų-higienos pasų išdavimo taisyklės [52]</p>	<p>1. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas [53]; 2. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas [54]</p>
<p>24 straipsnio 3, 4 ir 5 punktai: „Lietuvos Respublikoje orlaiviai turi būti sertifikuojami dėl atitikties orlaivių keliamo triukšmo prevenciją ir kontrolę reglamentuojantiems teisės aktams“, „Orlaivių keliamo triukšmo pažymėjimą Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka išduoda Civilinės aviacijos administracija, įsitikinusi, kad orlaivio duomenys atitinka teisės aktų ir Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos standartų reikalavimus“ ir „Stebėjimo vietų ir stebėjimo taškų skaičių ir stebėjimo tvarką, teisę atlikti orlaivių triukšmo matavimus, licencijų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo ir panaikinimo tvarką nustato Civilinės aviacijos administracija“</p>	<p>Lietuvos Respublikos orlaivių triukšmo ribojimo taisyklės [36]</p>	<p>1. Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymas [55]</p>
<p>29 straipsnio 1 dalis: „Importuojami į Lietuvos Respubliką ir Lietuvos Respublikoje gaminami gaminiai (jų grupės), skleidžiantys triukšmą, išskyrus orlaivius, turi būti ženklinami nurodant triukšmo lygį arba triukšmo mažinimo efektyvumą. Tokie gaminiai (jų grupės) yra ženklinami teisės aktų nustatyta tvarka.“</p>	<p>Lietuvos Respublikoje parduodamų daiktų (prekių) ženklinimo ir kainų nurodymo taisyklės [56]</p>	<p>Lietuvos Respublikos civilinio kodekso [57] 6.353 straipsnio 11 dalis</p>

Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatyme [9] pateikiamos nuorodos į šiuos teisės aktus:

- Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas [53];
- Aplinkos apsaugos įstatymas [58];

Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo [9] ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių triukšmo valdymą, nuostatų pažeidimui nuo 2006 m. birželio 30 d. taikomas Administracijų teisės pažeidimų kodekso [59] 42⁽⁴⁾ straipsnis „Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių triukšmo valdymą, pažeidimas“.

IV. EUROPOS SĄJUNGOS TRIUKŠMO VALDYMĄ REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI IR JUOS ĮGYVENDINANTI NACIONALINĖ TEISINĖ BAZĖ

Šeštojoje Bendrijos aplinkosaugos veiksmų programoje [60] vienu iš veiksmų, skirtų aplinkos, sveikatos ir gyvenimo kokybės problemoms spręsti, tikslų ir prioritetinių sričių yra: „žymiai sumažinti asmenų, pastoviai veikiamų ilgą laiką skleidžiamo, visų pirma, transporto, vidutinio stiprumo triukšmo, galinčio, anot mokslininkų tyrinėjimų, būti kenksmingu žmonių sveikatai, bei parengti sekanti darbo su direktyva dėl triukšmo etapas“.

Šių tikslų siekiama imantis tokių prioritetinių veiksmų:

1. „papildant ir toliau tobulinant priemones, tarp jų ir atitinkamą tipo patvirtinimo tvarką, taikomas dėl paslaugų ir produktų, visų pirma autotransporto priemonių, keliamo triukšmo, įskaitant eismo saugumui nekenkiančias priemones, mažinančias padangų ir kelio paviršiaus sąveikos keliamą triukšmą, taip pat geležinkelio transporto priemonių, orlaivių ir stacionarių mechanizmų keliamą triukšmą“;

2. „sukuriant ir įgyvendinant priemones, tam tikrais atvejais mažinančias eismo keliamą triukšmą, pavyzdžiui, mažinant poreikį naudotis transporto, imant naudoti mažiau triukšmo keliančias transporto priemones, skatinant technines priemones ir tvarų transporto planavimą“.

Aplinkos triukšmo valdymas Europos Bendrijos lygmeniu išreiškiamas įvairiomis suderintosiomis teisinėmis priemonėmis, apimančiomis:

- triukšmo įvertinimą ir valdymą;
- aplinkos vertinimą;
- reikalavimus į rinką tiekiamoms transporto priemonėms ir įrangai;
- geležinkelių sąveikos specifikacijas;
- triukšmingų operacijų apribojimą oro uostuose.

Triukšmo įvertinimas ir valdymas

Direktyva 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo [10] nustato bendrąsias procedūras, kuriomis siekiama atitinkamai pagal numatytus prioritetus išvengti, sumažinti, ar apsaugoti nuo aplinkos triukšmo kenksmingo poveikio pasekmių, įskaitant ir dirginimą.

Įgyvendinant direktyvos 2002/49/EB [10] nuostatas Europos Sąjungos valstybėse, laikantis bendrųjų įvertinimo metodų, atliekamas triukšmo strateginis kartografavimas, kuriuo nustatomas aplinkos triukšmo poveikis. Informacija apie aplinkos triukšmą ir jo poveikį pateikiama visuomenei. Pagal triukšmo kartografavimo rezultatus valstybės narės patvirtina triukšmo prevencijos veiksmų planus.

Direktyvos 2002/49/EB [10] nuostatos į Lietuvos teisinę bazę perkeltos Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymu [9]. Siekiant sudaryti sąlygas įgyvendinti direktyvos 2002/49/EB [10] nuostatas, patvirtinta Valstybinė triukšmo strateginio kartografavimo programa [13], Valstybinė triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programa [14]. Direktyvos 2002/49/EB nuostatomis įgyvendinti taip pat parengti ir kiti teisės aktai, kurie plačiau aptarti šios ataskaitos III skyriuje.

Aplinkos vertinimas

Šioje ataskaitoje sąvoka aplinkos vertinimas apima strateginį pasekmių aplinkai vertinimą (SPAV) ir poveikio aplinkai vertinimą (PAV).

Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas reglamentuojamas direktyvoje 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo [61]. Direktyvos 2001/42/EB [61] tikslas – „sukurti aukštą aplinkos apsaugos lygį ir padėti į rengiamus ir priimamus planus bei programas integruoti aplinkos apsaugos klausimus, kad būtų skatinama tvari plėtra, užtikrinant, kad laikantis šios direktyvos būtų atliekamas tam tikrų planų ir programų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, aplinkos vertinimas“. Nors triukšmo tarša strateginio pasekmių vertinimo direktyvoje 2001/42/EB [61] tiesiogiai neminima, tačiau remiantis direktyvos 2001/42/EB 3 straipsnio 5 dalies nuostatomis, „valstybės narės visais atvejais atsižvelgia į atitinkamus II priede nurodytus kriterijus, užtikrindamos, kad ši direktyva būtų taikoma planams ir programoms, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai“. Direktyvos 2001/42/EB II priede išvardintų galimų pasekmių reikšmingumo nustatymo kriterijais yra rizika žmonių sveikatai, o apima ir aplinkos triukšmo sukeliama riziką.

Direktyvos nuostatos numato konsultavimąsi su valdžios institucijomis ir visuomene. Konsultacijų rezultatai turi būti integruoti ir juos turi būti atsižvelgiama planavimo metu. Visuomenei taip pat turi būti teikiama su sprendimais susijusi informacija.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo direktyvos 2001/42/EB nuostatas įgyvendina Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas [58] ir Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas [62].

Poveikio aplinkai vertinimą reglamentuoja direktyva 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo [50] (pakeitimas – direktyva 97/11/EB iš dalies keičianti Direktyvą 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo [63]). Poveikio aplinkai vertinimo procedūros užtikrina, kad atitinkamų projektų poveikis aplinkai, įskaitant ir triukšmo poveikį, būtų nustatytas ir įvertintas iki projekto patvirtinimo. Poveikio aplinkai vertinimo procedūros reikalauja konsultacijų su visuomene. Į konsultacijų rezultatus turi būti atsižvelgiama projekto tvirtinimo procedūrų metu. 2003 m. gegužės mėn. poveikio aplinkai vertinimo direktyva buvo pakeista (direktyva 2003/35/EB nustatanti visuomenės dalyvavimą rengiant tam tikrus su aplinka susijusius planus ir programas ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/337/EEB ir 96/61/EB dėl visuomenės dalyvavimo ir teisės kreiptis į teismus [51]) atsižvelgiant į Orhuso konvenciją. Direktyva 2003/35/EB skirta suderinti Europos Bendrijos teisės aktų, numatančių visuomenės dalyvavimą, nuostatas su Orhuso konvencija apimant visuomenės dalyvavimą sprendimų priėmimo procese ir užtikrinant teisę kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais.

Poveikio aplinkai vertinimo direktyvos [50, 51, 63] nuostatos į Lietuvos teisinę bazę perkeltos Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu [49] ir Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašu [64].

Automobilių triukšmas

Direktyva 70/157/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių leistiną motorinių

transporto priemonių garso lygį ir dujų išmetimo sistemas, suderinimo [41] yra pirmasis Europinio lygio norminis dokumentas, reglamentuojantis automobilių skleidžiamą triukšmą motorinių transporto priemonių tipo patvirtinimo procedūrų metu. Direktyva 70/157/EEB buvo kelis kartus pakeista [65,66,67,68,69,70,71,72,73] nustatant griežtesnius reikalavimus automobilių skleidžiamam triukšmui.

Direktyvoje 2007/34/EB, iš dalies keičiančioje Tarybos direktyvos 70/157/EEB nuostatas dėl leistino motorinių transporto priemonių garso lygio ir dujų išmetimo sistemų, siekiant ją suderinti su technikos pažanga, nustatytos šios važiuojančių transporto priemonių garso slėgio lygio ribinės vertės:

Transporto priemonių kategorijos	Vertės, dB (A)
Keleiviams vežti skirtos transporto priemonės, kuriose yra ne daugiau kaip devynios sėdimos vietos, įskaitant vairuotojo vietą	74
Keleiviams vežti skirtos transporto priemonės, kuriose yra daugiau kaip devynios sėdimos vietos, įskaitant vairuotojo vietą, kurių maksimali leistina masė didesnė kaip 3,5 tonos ir:	
su mažesnės kaip 150 kW galios varikliu	78
su ne mažesnės kaip 150 kW galios varikliu	80
Keleiviams vežti skirtos transporto priemonės, kuriose yra daugiau kaip devynios sėdimos vietos, įskaitant vairuotojo vietą; kroviniams vežti skirtos transporto priemonės:	
kurių maksimali leistina masė ne didesnė kaip 2 tonos	76
kurių maksimali leistina masė didesnė kaip 2 tonos, tačiau ne didesnė kaip 3,5 tonos	77
Kroviniams vežti skirtos transporto priemonės, kurių didžiausia leidžiama masė didesnė kaip 3,5 tonos:	
su mažesnės kaip 75 kW galios varikliu	77
su ne mažesnės kaip 75 kW, tačiau mažesnės kaip 150 kW galios varikliu	78
su ne mažesnės kaip 150 kW galios varikliu	80

Direktyvos 70/157/EEB ir vėlesnių jos pakeitimų nuostatos į Lietuvos Respublikos teisinę bazę perkeliama Techniniais reikalavimais nacionaliniam transporto priemonių tipui patvirtinti [74].

Dviračių ir triračių motorinių transporto priemonių triukšmas

Direktyva 97/24/EB dėl tam tikrų dviračių ir triračių motorinių transporto priemonių sudėtinių dalių ir charakteristikų [75] nustato dviračių ir triračių motorinių transporto priemonių leidžiamus garso slėgio lygius. Į rinką tiekiamos dviratės ar triratės motorinės transporto

priemonės leistinas garso slėgio lygis:

Transporto priemonės	Garso lygio ribinės vertės, įsigaliojančios praėjus 24 mėnesiams nuo šios direktyvos priėmimo
Dviračiai mopedai:	
≤ 25 km/h	66
> 25 km/h	71
triračiai mopedai	76
Motociklai:	
≤ 80 cm ³	75
> 80 ≤ 175 cm ³	77
> 175 cm ³	80
Triračiai motociklai	80

Direktyvos 97/24/EB nuostatas į Lietuvos Respublikos teisinę bazę perkelia Dviračių ir triračių motorinių transporto priemonių tam tikrų sudėtinių dalių ir jų charakteristikų tipo patvirtinimo taisyklės [76].

Kelio paviršiaus ir padangų sąveikos triukšmas

Direktyva 2001/43/EB iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 92/23/EEB dėl motorinių transporto priemonių ir jų priekabų padangų bei jų montavimo [77] nustato padangų riedėjimo triukšmo ribinius dydžius, bandymų ir žymėjimo reikalavimus. Direktyvoje 2001/43/EB pateikiamas toks klasifikavimas:

C1 klasės padangos	keleivinių automobilių padangos
C2 klasės padangos	transportinių automobilių padangos (žr. II priedo 2.33 skirsnį), viengubos padangos krovumo rodiklis ≤ 121, greičio kategorijos simbolis ≥ „N“
C3 klasės padangos	transportinių automobilių padangos, viengubos padangos krovumo rodiklis ≤ 121, greičio kategorijos simbolis ≤ „M“ arba transportinių automobilių padangos, viengubos padangos krovumo rodiklis ≥ 122.

Reikalavimai dėl padangos lietimosi su kelio danga kylančio triukšmo C1 klasės padangoms (pagal išbandytos padangos nominalų pjūvio plotį):

Padangų klasė	Nominalus pjūvio plotis (mm)	Ribinės vertės dB(A)		
		A	B ⁽¹⁾	C ⁽¹⁾ (²)
C1a	≤ 145	72 (*)	71 (*)	70
C1b	> 145 ≤ 165	73 (*)	72 (*)	71
C1c	> 165 ≤ 185	74 (*)	73 (*)	72
C1d	> 185 ≤ 215	75 (**)	74 (**)	74
C1e	> 215	76 (***)	75 (***)	75

(*) A stulpelyje nurodytos ribinės vertės taikomos iki 2007 m. birželio 30 d.

B stulpelyje nurodytos ribinės vertės taikomos nuo 2007 m. liepos 1 d.

(**) A stulpelyje nurodytos ribinės vertės taikomos iki 2008 m. birželio 30 d.

B stulpelyje nurodytos ribinės vertės taikomos nuo 2008 m. liepos 1 d.

(***) A stulpelyje nurodytos ribinės vertės taikomos iki 2009 m. birželio 30 d.

B stulpelyje nurodytos ribinės vertės taikomos nuo 2009 m. liepos 1 d.

(1) Skaičiai nurodyti informavimo tikslais. Konkretūs skaičiai priklausys nuo direktyvos keitimo, kuris bus atliktas po Direktyvos 2001/43/EB 3 punkto 2 dalyje nurodytos ataskaitos pateikimo.

(2) Ribinės C stulpelyje nurodytinios vertės bus nustatytos po direktyvos keitimo, kuris bus atliktas po Direktyvos 2001/43/EB 3 punkto 2 dalyje nurodytos ataskaitos pateikimo.

Reikalavimai dėl padangos lietimosi su kelio danga kylančio triukšmo C2 klasės padangų serijos pagal naudojimo kategoriją

Naudojimo kategorija	dB(A) išreikštos ribinės vertės
Įprastos	75
Žieminės	77
Specialios	78

Reikalavimai dėl padangos lietimosi su kelio danga kylančio triukšmo C3 klasės padangų serijos pagal naudojimo kategoriją

Naudojimo kategorija	dB(A) išreikštos ribinės vertės
Įprastos	76
Žieminės	78
Specialios	79

Direktyvos 2001/43/EB nuostatos į Lietuvos Respublikos teisinę bazę perkeltos Techniniais reikalavimais nacionaliniam transporto priemonių tipui patvirtinti [74].

Geležinkelių transporto triukšmas

Triukšmo ties šaltiniu reglamentavimas Europos Bendrijos priemonėmis geležinkelių transporte įgyvendinamas direktyvos 96/48/EB dėl transeuropinės greitųjų geležinkelių sistemos sąveikos [78] ir direktyvos 2001/16/EB dėl transeuropinės paprastųjų geležinkelių sistemos sąveikos [79] nuostatomis.

Atsižvelgiant į tai, kad direktyva 96/48/EB ir direktyva 2001/16/EB buvo išdėstytos nauja redakcija ir siekiant paprastumo, direktyvų nuostatos buvo sujungtos į vieną teisės aktą – 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/57/EB dėl geležinkelių sistemos sąveikos Bendrijoje [80].

Vienu iš direktyvos 2008/57/EB III priede esminių reikalavimų, kuriuos turi atitikti geležinkelių sistema, posistemiai ir sąveikos sudedamosios dalys, įskaitant sąsajas, yra: geležinkelių sistemos sukūrimo ir eksploatavimo poveikis aplinkai turi būti įvertintas ir į jį atsižvelgta pagal galiojančias Bendrijos nuostatas sistemas dar projektuojant; Eksploatuojant geležinkelių sistemą turi būti laikomasi esamų akustinės taršos taisyklių.

Parengtos geležinkelių sąveikos techninės specifikacijos:

- Komisijos sprendimas 2002/735/EB dėl Tarybos direktyvos 96/48/EB 6 straipsnio 1 dalyje nurodytos transeuropinės greitųjų geležinkelių sistemos riedmenų posistemio techninių sąveikos specifikacijų [81];
- Komisijos sprendimas 2002/732/EB dėl Tarybos direktyvos 96/48/EB 6 straipsnio 1 dalyje nurodytos transeuropinės greitųjų geležinkelių sistemos infrastruktūros posistemio techninių sąveikos specifikacijų [82];
- Komisijos sprendimas 2004/446/EB, nustatantis Direktyvoje 2001/16/EB nurodytų „triukšmo“, „krovininių vagonų“ ir „telematikos priemonių keleivių ir krovininių vežimo paslaugoms“ techninių sąveikos specifikacijų pagrindinius parametrus [83];
- Komisijos sprendimas 2006/66/EB dėl transeuropinių paprastųjų geležinkelių posistemio „Riedmenys: triukšmas“ techninių sąveikos specifikacijų [84].

Komisijos sprendime 2002/735/EB dėl greitųjų geležinkelių sistemos riedmenų posistemio techninių sąveikos specifikacijų [81] pateikiamos išorinio triukšmo ribinės charakteristikos.

Stotyse arba bėgių keliuose į stovynę stovinčio riedmens triukšmo lygiai neturi viršyti 65 dB(A), jeigu matuojama nuolatos, arba 70 dB(A), jeigu matuojama protarpiais. Greitojo geležinkelio važiuojančio riedmens triukšmo lygiai: važiuojančios 250 km/h greičiu eksploatuojamos traukinio sekcijos skleidžiamas triukšmas neturi būti didesnis nei 87 dB(A), 300 km/h greičiu – 91 dB(A) ir 92 dB(A), jeigu ji važiuoja 320 km/h greičiu (kitiems didžiausiems greičiams taikoma tiesinė interpoliacija).

Komisijos sprendime 2002/732/EB dėl transeuropinės greitųjų geležinkelių sistemos infrastruktūros posistemio techninių sąveikos specifikacijų [82] tarp bendrųjų aplinkos apsaugos reikalavimų nurodoma, kad prie greitųjų geležinkelių infrastruktūros skleidžiamas išorinis triukšmas ir vibracija turi atitikti apribojimus, kurie leistų apsaugoti greta gyvenančius žmones.

Transeuropinės greitųjų geležinkelių sistemos skleidžiamas triukšmas turėtų būti priimtinas tos sistemos apylinkėms ir neturėtų viršyti apribojimų, apsaugančių greta gyvenančius žmones ir jų veiklą.

Poveikio aplinkai tyrimas, kurį iš anksto privaloma atlikti, turi įrodyti, naujos infrastruktūros arba modernizuotos infrastruktūros triukšmo lygiai (sąveikai užtikrinti tinkamų traukinių skleidžiamo triukšmo lygiai arba visuotiniai lygiaverčiai viso eismo, kuris priklauso nuo taikomų kriterijų, triukšmo lygiai) neviršija nacionalinėmis galiojančiomis taisyklėmis nustatytų triukšmo lygių, atsižvelgiant į sąveikai užtikrinti tinkamų traukinių skleidžiamo triukšmo charakteristikas, kaip nustatyta riedmenų techninėse sąveikos specifikacijose. Poveikio aplinkai tyrime turi būti nurodytos priemonės, kurių buvo imtasi, siekiant užtikrinti nacionalinių triukšmo ribinių verčių laikymąsi. Triukšmo, sklindančio į gyvenamuosius kvartalus, esančius prie naujų arba modernizuotų infrastruktūrų, lygiai (sąveikai užtikrinti tinkamų traukinių skleidžiamo triukšmo arba visuotiniai lygiaverčio triukšmo, kurį skleidžia visas eismas, atsižvelgiant į taikomus kriterijus, lygiai) turi būti apskaičiuoti atsižvelgiant į riedmenų techninėse sąveikos specifikacijose nustatytą didžiausią sąveikai užtikrinti tinkamų traukinių skleidžiamą triukšmo lygį ir, jeigu šis reikalavimas būtų taikomas, visų traukinių eismą, vykstantį geležinkelio linija.

Komisijos sprendime 2004/446/EB [83] ir 2006/66/EB [84] nustatytos stacionariųjų krovinių vagonų, lokomotyvų, sąstatų ir keleivinių vagonų skleidžiamo triukšmo ribinės vertės, matavimo metodai ir matavimo vienetai. Reglamentuojamos pajudėjimo ir pravažiavimo triukšmo ribinės vertės.

Direktyvos 96/48/EB ir direktyvos 2001/16/EB nuostatos į Lietuvos Respublikos teisinę bazę perkeliama Geležinkelių transporto kodeksu [85], ir Transeuropinės geležinkelių sistemos sąveikos reikalavimų nustatymo ir taikymo taisyklėmis [86]. Direktyvos 2008/57/EB nuostatos į

Lietuvos Respublikos teisinę bazę perkeliama Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto eismo saugos įstatymu [87].

Orlaivių transporto triukšmas

Direktyvos 92/14/EEB dėl lėktuvų, kuriems taikomi Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos antrosios redakcijos (1988) 16 priedo 1 tomo II dalies 2 skyriaus reikalavimai, naudojimo apribojimo [88] nuostatomis ribojamas civilinių ikigarsinių reaktyvinių lėktuvų, neturinčių triukšmo pažymėjimų, naudojimas Europos Bendrijos oro uostuose.

Direktyvos 92/14/EEB [88] nuostatas į Lietuvos Respublikos teisinę bazę perkelia Civilinių ikigarsinių reaktyvinių lėktuvų skrydžių ribojimo Lietuvos Respublikos oro uostuose taisyklės [89] (negalioja nuo 2007 m. balandžio mėn.).

Direktyva 92/14/EB [88] buvo keletą kartų iš esmės keičiama, todėl siekiant aiškumo ir racionalumo buvo kodifikuota. Naujosios direktyvos 2006/93/EB dėl lėktuvų, kuriems taikomi Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos antrosios redakcijos (1988 m.) 16 priedo 1 tomo II dalies 3 skyriaus reikalavimai, naudojimo reglamentavimo [90] nuostatos į Lietuvos Respublikos teisinę bazę perkeltos naująja Civilinių ikigarsinių reaktyvinių lėktuvų skrydžių ribojimo Lietuvos Respublikos oro uostuose taisyklių [91] redakcija.

Direktyvos 2002/30/EB dėl taisyklių ir tvarkos, reglamentuojančios triukšmingų operacijų apribojimų įvedimą Bendrijos oro uostuose, nustatymo [40] pirmuoju tikslu yra nustatyti taisykles, padedančias nuosekliai oro uostų lygmeniu nustatyti operacijų apribojimus, kad būtų galima apriboti arba sumažinti kenksmingą triukšmo poveikį patiriančių žmonių skaičių. Direktyva reglamentuoja su triukšmu susijusius veiksmus, kuriais ribojamas arba mažinamas civilinių ikigarsinių reaktyvinių lėktuvų patekimas į kurį nors oro uostą. Juos sudaro operacijų apribojimai, kuriais siekiama neleisti ribinio triukšmingumo orlaivių skrydžių konkrečiuose oro uostuose, taip pat dalinio pobūdžio operacijų apribojimai, turintys poveikio civilinių ikigarsinių lėktuvų naudojimui tam tikru laiko tarpu.

Direktyvos 2002/30/EB [40] nuostatos į Lietuvos Respublikos teisinę bazę perkeltos Lietuvos Respublikos orlaivių triukšmo ribojimo taisyklėmis [36].

Pramoninės veiklos triukšmas

Įgyvendinant taršos integruotos prevencijos ir kontrolės direktyvos 96/61/EB [92] nuostatas, triukšmas yra vienas iš teršalų, kurį būtina įvertinti išduodant taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimus stambioms pramonės ar žemės ūkio įmonėms.

Direktyvos 96/61/EB [92] nuostatas į Lietuvos Respublikos teisinę bazę perkelia Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklės [93].

Lauko sąlygomis naudojamos įrangos ir traktorių triukšmas

Direktyvos 2000/14/EB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamą triukšmą, suderinimo [35] tikslas – suderinti valstybių narių įstatymus dėl skleidžiamo triukšmo standartų, atitikties įvertinimo procedūrų, ženklinimo,

techninės dokumentacijos ir dėl duomenų apie lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamą triukšmą rinkimo. Direktyva 2000/14/EB [35] apima 57 lauko sąlygomis naudojamos įrangos tipus. Atitinkamų tipų lauko sąlygomis naudojamai įrangai nustatyti triukšmo ribiniai dydžiai:

Įrangos tipas	Instaliuotoji naudingoji galia P, kW Elektros galia, kW Įrenginio masė m, kg Pjovimo plotis L, cm	Leistinasis garso galios lygis dB/1 galios W	
		I pakopa nuo 2002 m. sausio 3d.	II pakopa nuo 2006 m. sausio 3 d.
Sutankinimo mašinos (vibruojamieji volai, vibruojamosios plokštės, vibruojamieji muštuvai)	$P \leq 8$	108	105
	$8 < P \leq 70$	109	106
	$P > 70$	$89 + 11 \lg P$	$86 + 11 \lg P$
Vikšriniai buldozeriai, vikšriniai krautuvai, vikšriniai ekskavatoriai krautuvai	$P \leq 55$	106	103
	$P > 55$	$87 + 11 \lg P$	$84 + 11 \lg P$
Ratiniai buldozeriai, ratiniai krautuvai, ratiniai ekskavatoriai krautuvai, automobiliniai savivarčiai, greideriai, krautuvo tipo šiukšlių pylimo sutankinimo mašina su kaušu, vidaus degimo varikliu varomi autokrautuvai su atsvaru, judrieji kranai, sutankinimo mašinos (nevibruojamieji volai), gatvių dangos klotuvai, hidrauliniai agregatai	$P \leq 55$	104	101
	$P > 55$	$85 + 11 \lg P$	$82 + 11 \lg P$
Ekskavatoriai, statybiniai keltuvai prekėms gabenti, statybinės gervės, varikliniai kultivatoriai	$P \leq 15$	96	93
	$P > 15$	$83 + 11 \lg P$	$80 + 11 \lg P$
Rankiniai betono trupintuvai ir skeliamieji kūjai	$m \leq 15$	107	105
	$15 < m < 30$	$94 + 11 \lg m$	$92 + 11 \lg m$
	$m \geq 30$	$96 + 11 \lg m$	$94 + 11 \lg m$
Bokštiniai kranai		$98 + \lg P$	$96 + \lg P$
Suvirinimo generatoriai ir elektros energijos generatoriai	$P_{el} \leq 2$	$97 + \lg P_{el}$	$95 + \lg P_{el}$
	$2 < P_{el} \leq 10$	$98 + \lg P_{el}$	$96 + \lg P_{el}$
	$P_{el} > 10$	$97 + \lg P_{el}$	$95 + \lg P_{el}$
Kompresoriai	$P \leq 15$	99	97
	$P > 15$	$97 + 2 \lg P$	$95 + 2 \lg P$
Vejapjovės, mašinėlės vejų žolei apkirpti,	$L \leq 50$	96	94

mašinėlės vejų pakraščių žolei apkirpti	50 < L ≤ 70	100	98
	70 < L ≤ 120	100	98
	L > 120	105	103

Direktyvos 2000/14/EB nuostatos į Lietuvos Respublikos teisinę bazę perkeltos statybos techninį reglamentą STR 2.01.08:2003 „Lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamo triukšmo valdymas“ [34].

Direktyva 74/151/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių ratinių žemės ūkio ir miškų ūkio traktorių tam tikras dalis ir techninius rodiklius, suderinimo [94] nustato traktorių triukšmo ribinius dydžius ir matavimo metodiką. Garso slėgio lygis, išmatuotas laikantis direktyvos 74/151/EB VI priede nustatytų reikalavimų, traktoriams, kurių svoris be krovinio didesnis kaip 1,5 metrinės tonos negali viršyti 89 dB(A), o traktoriams, kurių svoris be krovinio ne didesnis kaip 1,5 metrinės tonos – 85 dB(A).

Direktyvos 74/151/EEB nuostatas į Lietuvos Respublikos teisinę bazę perkelia Žemės ir miškų ūkio traktorių, jų priekabų ir prikabinamųjų mašinų atitikties įvertinimo taisyklės [45].

Pramoginių laivų triukšmas

Pramoginių laivų skleidžiamo triukšmo ribinius dydžius ir triukšmo įvertinimo procedūros reglamentuojamos direktyvoje 2003/44/EB iš dalies keičiančioje Direktyvą 94/25/EB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su pramoginiais laivais, suderinimo [95].

Remiantis direktyvos nuostatomis, pramoginiai laivai, turintys bortinius ir varomuosius laivagalio variklius be tiesioginio išmetimo, asmeniniai laivai ir užbortiniai bei laivagalio varomieji varikliai su tiesioginiu išmetimu turi būti projektuojami, statomi ir surenkami taip, kad triukšmo skleidimas, išmatuotas suderintuose standartuose nurodytų bandymu metu, neviršytų toliau pateiktoje lentelėje išdėstytų ribinių verčių:

Vieno variklio galia, kW	Maksimalus garso slėgio lygis L_{pASmax} , dB
$P_N \leq 10$	67
$10 < P_N \leq 40$	72
$P_N > 40$	75

Direktyvos 2003/44/EB [95] nuostatos į Lietuvos Respublikos teisinę bazę perkeltos Pramoginių laivų projektavimo, statybos, tiekimo rinkai ir atidavimo eksploatuoti techninio reglamentu [96]. Šis reglamentas skirtas pramoginių laivų saugai ir vartotojų interesų apsaugai užtikrinti. Jis taip pat nustato Lietuvos rinkai tiekiamų pramoginių laivų svarbiausius saugos

reikalavimus bei jų atitikimo šiuos reikalavimus įvertinimo procedūras. Šis reglamentas privalomas visiems asmenims, tiekiantiems Lietuvos rinkai pramoginius laivus, t. y. gamintojams, gamintojų įgaliotiems atstovams, importuotojams. Visi Lietuvos rinkai tiekiami gaminiai, kuriems taikomas šis reglamentas, turi būti saugūs ir atitikti šį reglamentą

V. STATYBOS PROCESĄ REGLAMENTUOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ ANALIZĖ TRIUKŠMO VALDYMO ASPEKTU

Vienu iš Lietuvos Respublikos statybos įstatyme [31] išvardintų statinių esminių reikalavimų yra apsauga nuo triukšmo – kad statinyje ar prie jo būnančių žmonių girdimas triukšmas nekeltų grėsmės jų sveikatai, leistų miegoti, ilsėtis bei dirbti normaliomis sąlygomis.

Esminis statinio reikalavimas apsauga nuo triukšmo aprašomas Statybos techniniame reglamente STR 2.01.01(5):2008 „Esminis statinio reikalavimas „Apsauga nuo triukšmo“ [30].

Statybos techninis reglamentas STR 2.01.01(5):2008 „Esminis statinio reikalavimas „Apsauga nuo triukšmo“ suderintas su direktyvos 86/106/EB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su statybos produktais, derinimo [97] nuostatomis.

Esminis statinio reikalavimas „Apsauga nuo triukšmo“ paaiškinamas: statinys turi būti suprojektuotas ir pastatytas taip, kad jame ir šalia jo esančių žmonių girdimo triukšmo lygis nekeltų grėsmės jų sveikatai ir atitiktų jų darbui, poilsiui bei miegui būtinas komfortines aplinkos sąlygas. Esminis statinio reikalavimas „Apsauga nuo triukšmo“ nustato, kokia akustinė aplinka turi būti sukurta žmonėms ir kokiais statinio arba jo dalių akustiniais rodikliais ji išreiškiama. Esminio reikalavimo nuostatos aprėpia apsaugą nuo:

- statinių išorėje spinduliuojamo oro triukšmo;
- gretimoje patalpoje spinduliuojamo oro triukšmo;
- smūgio triukšmo;
- įrenginių triukšmo;
- perteklinio aidėjimo triukšmo;
- triukšmo, spinduliuojamo į aplinką šaltinių, esančių statinių viduje ar su jais susijusių (aplinkos apsauga).

Nuoroda į esminį statinio reikalavimą „Apsauga nuo triukšmo“ pateikiama:

- Statybos techniniame reglamente STR 2.01.01(3):1999 „Esminiai statinio reikalavimai. Higiena, sveikata, aplinkos apsauga“ [98];
- Statybos techniniame reglamente STR 1.12.05:2002 „Gyvenamųjų namų naudojimo ir priežiūros privalomieji reikalavimai ir jų įgyvendinimo tvarka“ [99];
- Statybos techninis reglamentas STR 1.05.06:2005 „Statinio projektavimas“ [100].

Esminio statinio reikalavimo „Apsauga nuo triukšmo“ įgyvendinimo įvertinimas atliekamas statinio projekto ekspertizės metu. Statybos techninio reglamente STR 1.06.03:2002 „Statinio projekto ekspertizė ir statinio ekspertizė“ [101] statinio projekto ekspertizė – įvertinimas, kaip projekte įgyvendinti Lietuvos Respublikos statybos įstatymo [31] 4 straipsnio 1 dalyje nurodyti

esminiai statinio reikalavimai, taip pat kitų įstatymų ir teisės aktų, normatyvinių statybos techninių dokumentų bei privalomųjų statinio projekto rengimo dokumentų reikalavimai. Ar statinys atitinka esminius statinio reikalavimus įvertinama statinio ekspertizės metu [101].

Statybos techninis reglamentas STR 2.01.07:2003 „Pastatų vidaus ir išorės aplinkos apsauga nuo triukšmo“ [29] nustato pastatų vidaus ir išorės aplinkos apsaugos nuo triukšmo kokybės reikalavimus, pastato atitvarų ir jo dalių akustinių rodiklių vertes, kad pastatuose ir šalia jų girdimas triukšmo lygis nekeltų grėsmės žmonių sveikatai ir atitiktų darbui, poilsiui bei miegui būtino akustinio komforto kokybę. Pastatų apsaugos nuo triukšmo kokybė yra išreiškiama penkių (A, B, C, D ir E) garso klasių (akustinio komforto) sistema:

- A garso klasė – ypač gero akustinio komforto sąlygų klasė;
- B garso klasė – pagerinto akustinio komforto sąlygų klasė;
- C garso klasė – priimtino akustinio komforto sąlygų klasė;
- D garso klasė – nepakankamo akustinio komforto sąlygų klasė;
- E garso klasė – ribinio akustinio komforto sąlygų klasė;
- Neklasifikuojama – specialioji klasė, informuojanti, kad pastato išorės akustinė aplinka gali apsunkinti statybos produktų direktyvos 89/106/EEB [32] esminio reikalavimo „Apsauga nuo triukšmo“ vykdymą.

Garso klasėms nustatyti yra naudojamos ore sklindančio garso izoliavimo, smūgio garso izoliavimo, aidėjimo trukmės ir aplinkos triukšmo rodiklių vertės.

Naujai projektuojamų dvibučių, daugiabučių, blokuotų gyvenamųjų pastatų, kai kurių triukšmui jautrių negyvenamųjų pastatų, pateikiamų Statybos techniniame reglamente STR 2.01.07:2003 „Pastatų vidaus ir išorės aplinkos apsauga nuo triukšmo“ [29], vidaus aplinkos garso klasė turi būti ne žemesnė kaip C.

Vienbučių gyvenamųjų pastatų garso klasė projektuojama statytojo (užsakovo) pageidavimu, tačiau ne žemesnė kaip E. Pastatų (jų dalių), pradėtų projektuoti iki Statybos techniniame reglamente STR 2.01.07:2003 „Pastatų vidaus ir išorės aplinkos apsauga nuo triukšmo“ [29] įsigaliojimo dienos, esamos garso klasės gali būti nustatomos savininkui (valdytojui) pageidaujant:

1) rekonstruojant ar kapitališkai remontuojant pastatus, kai atliekami statybos darbai, susiję su atitvarų konstrukciniais pakeitimais, pastatų (patalpų) bei gretimai esančių patalpų vidaus aplinkos apsaugos nuo triukšmo kokybė turi nepablogėti ir atitikti ne žemesnes atitinkamų rodiklių vertes, taikomas E garso klasei, – jei pastato ar jo atskirų patalpų paskirtis nekeičiama;

2) keičiant pastato (patalpų) paskirtį, apsaugos nuo triukšmo kokybė turi atitikti ne žemesnes atitinkamų rodiklių vertes, taikomas atitinkamos paskirties pastatų (patalpų) C garso klasei.

Pastato išorės aplinkos garso klasė yra informacinio pobūdžio. Jei pastato išorės aplinkos triukšmo rodiklis neįvertinamas, pastato išorės aplinka turi būti pažymėta „Neklasifikuota“.

Naujai pastatytų, rekonstruotų ar kapitališkai suremontuotų įvairios paskirties statinių ar jų

dalių (pramogų, aptarnavimo, paslaugų bei kitos ūkinės veiklos) į aplinką skleidžiamas triukšmas neturi bloginti šalia esančių pastatų vidaus ir išorės aplinkos garso klasių rodiklių.

Iki naujas pastatas bus pripažintas tinkamu naudoti, turi būti nustatyta jo (jo dalių) faktinė garso klasė, įvertinama natūriniais akustiniais matavimais. Matavimai vykdomi bent 5% pastato ir/arba jo elementų. Mažiausias elementų skaičius yra trys. Pastato konkrečios paskirties patalpos gali būti klasifikuojamos, jei kiekvienoje iš jų atlikti akustiniai matavimai. Nustatyta pastato (jo dalių) garso klasė patvirtinama klasifikavimo protokolu.

Statinio pripažinimo tinkamu naudoti tvarka reglamentuojama Statybos techniniame reglamente STR 1.11.01:2002 „Statinių pripažinimo tinkamais naudoti tvarka“ [102].

Statinio pripažinimas tinkamu naudoti – nustatyta tvarka sudarytos komisijos atliekamas patikrinimas ir patvirtinimas, kad statinys pastatytas pagal statinio projektą ir yra tinkamai įvykdyti statinio projekto sprendiniai, kurie lemia statinio atitiktį Statybos įstatymo [31] nustatytiems statinio esminiams reikalavimams, įskaitant ir esminį statinio reikalavimą „Apsauga nuo triukšmo“.

Pastato garso klasifikavimo protokolas privalomas pripažįstant tinkamais naudoti naujus gyvenamuosius pastatus (išskyrus vienbučius namus), gydymo paskirties pastatus, taip pat šių paskirčių patalpas, formuojamas kaip atskiri nekilnojamojo turto objektai.

VI. TERITORIJŲ PLANAVIMO REGLAMENTUOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ ANALIZĖ TRIUKŠMO VALDYMO ASPEKTU

Sveikos ir harmoningos gyvenamosios, darbo ir poilsio aplinkos formavimas stengiantis sukurti geresnes ir visoje valstybės teritorijoje visavertes gyvenimo sąlygas yra vienas iš Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme [103] minimų teritorijų planavimo tikslų.

Gyvenimo ir aplinkos kokybės gerinimas yra vienu iš bendrojo teritorijų planavimo uždavinių.

Bendrojo teritorijų planavimo dokumento rengimo etapu sprendinių konkretizavimo stadijos metu taip pat parengiami gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo sprendiniai. Teritorijų planavimo dokumento sprendinių strateginis pasekmių aplinkai vertinimas atliekamas vadovaujantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu [104]. Baigiamuoju etapu atliekamas konsultavimasis ar viešas svarstymas, derinimas su institucijomis, ginčų nagrinėjimas.

Daugelis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme [103] reglamentuojamų specialiojo teritorijų planavimo uždavinių gali būti siejamas su aplinkos triukšmo valdymo klausimais. Teritorijų naudojimo, tvarkymo ir apsaugos režimo nustatymas, teritorijų tvarkymo priemonės, turizmo paslaugų ir poilsio infrastruktūros plėtra, teritorijų rezervavimas infrastruktūros ir kitiems visuomenės poreikiams reikalingiems objektams gali turėti įtakos sveikos ir harmoningos gyvenamosios ir poilsio aplinkos formavimui.

Su gyvenamosios aplinkos rizikos veiksnių, įskaitant ir aplinkos triukšmą, valdymu labiausiai

sietini šie specialieji teritorijų planavimo dokumentai: gyvenamųjų namų ar kitos paskirties pastatų ir statinių teritorijų išdėstymo planai; turizmo ir rekreacijos schemas ir planai (projektai).

Specialiojo teritorijų planavimo dokumento sprendinių poveikio vertinimas atliekamas vadovaujantis Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašu [105]. Įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka atliekamas teritorijų planavimo dokumento sprendinių strateginis pasekmių aplinkai vertinimas. Tais atvejais, kai pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą [49] turi būti atliktas planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas ir toks vertinimas nėra atliktas, šis vertinimas atliekamas specialiojo plano rengimo metu.

Specialiųjų planų sprendiniai turi neprieštarauti įstatymais ar Vyriausybės nutarimais nustatytų Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų [106] reikalavimams. Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose reglamentuojami atitinkamų objektų apsaugos zonos, nustatytos atsižvelgiant ir į galimą akustinę atitinkamų objektų taršą.

Bendrojo ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose nustatyti teritorijų tvarkymo ir naudojimo reikalavimai detalizuojami detaliojo teritorijų planavimo metu. Reikalavimai dėl papildomo teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimo nustatomi išduodant planavimo sąlygas.

Detaliojo teritorijų planavimo dokumento sprendinių pasekmių vertinimo etapas yra reikalingas teritorijų planavimo dokumento sprendinių poveikiui vadovaujantis Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašu [105]. Rengiant detalų planą strateginis teritorijų planavimo dokumento sprendinių pasekmių aplinkai vertinimas atliekamas tik tuo atveju, kai tai numato įstatymai ir kiti teisės aktai. Tais atvejais, kai pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą [49] turi būti atliktas planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas, bet jis nėra atliktas, šis vertinimas atliekamas detaliojo plano rengimo metu.

Triukšmo prevencijos aspektai planuojamos ūkinės veiklos sąlygas reglamentuojančiuose teisės aktuose, susijusiuose su teritorijų planavimu

Nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimą tiesioginį ir netiesioginį planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai, sumažinti planuojamos ūkinės veiklos neigiamą poveikį visuomenės sveikatai, nustatyti, ar planuojama ūkinė veikla, įvertinus jos pobūdį ir poveikį aplinkai, leistina pasirinktoje vietoje yra vieni iš Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme [49] minimų poveikio aplinkai vertinimo tikslų.

Galimas planuojamos ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai įvertinamas atliekant atranką ir priimant išvadą, ar privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą. Poveikio aplinkai vertinimo programoje turi būti pateikta informacija apie tai, kokiais aspektais bus vertinamas planuojamos ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai. Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje privalo būti išsamiai išnagrinėti visi programoje numatyti klausimai bei pateikta informacija ir apie galimo tiesioginį ir netiesioginį planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimas pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo

atvejų vertinimo atlikimo taisyklės [107] gali būti atliekamas jei atlikus atranką pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo [49] reikalavimus nustatoma, kad poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas, bet vykdant veiklą galimas poveikis visuomenės sveikatai.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimas atliekamas, kai įmonės, projektuojančios, statančios, valdančios ar turinčios nuosavybės teise statinius, kuriuose vykdoma veikla yra epidemiologiškai svarbi arba yra susijusi su žmonių gyvenamosios aplinkos tarša, projektuoja ir įrengia šių statinių sanitarines apsaugos zonas arba kai asmenys rengia teritorijų planavimo dokumentus ir statinių projektus.

Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo dokumentų rengimo, derinimo ir tvirtinimo tvarką bei šių zonų režimo reikalavimus reglamentuoja Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės [108]. Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės privalomos teritorijų planavimo organizatoriams ir planavimo dokumentų rengėjams, specialiąsias sąlygas rengiančioms bei valstybinės priežiūros institucijoms, taip pat kitiems juridiniams ir fiziniams asmenims, vykdančioms ūkinę komercinę veiklą pagal rūšis, kurioms Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka turi būti įrengtos sanitarinės apsaugos zonos. Sanitarinės apsaugos zonos ribos nustatomos rengiant bendruosius planavimo projektus, specialiuosius bei detaliuosius planus. Sanitarinės apsaugos zonos gali būti nustatytos atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą [107], kuris gali būti atskiras arba poveikio aplinkai vertinimo proceso dalis, sanitarinių apsaugos zonų tikslingumas ir ribų dydžiai pagrindžiami poveikio visuomenės sveikatai ataskaitoje, kuri gali būti atskira arba poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos dalis. Sanitarinės apsaugos zonos taip pat gali būti nustatytos pagal teisės aktų nustatytus sanitarinių apsaugos zonų ribų dydžius. Planavimo organizatorius pradėtą rengti sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo dokumentą registruoja Teritorijų planavimo dokumentų registre. Nustatyta tvarka suderintą, viešai apsvaistytą ir patikrintą sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo dokumentą sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo dokumento rengimo organizatorius teikia tvirtinti savivaldybės tarybai ar jos įgaliotam savivaldybės administracijos direktoriui. Patvirtintas sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo dokumentas registruojamas Teritorijų planavimo dokumentų registre teisės aktų nustatyta tvarka. Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo dokumento duomenys pateikiami savivaldybės teritorijų planavimo duomenų banko tvarkytojui nustatyta tvarka.

Rengiant statinių projektus, kai neprivalomas planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas, tačiau juos statant, rekonstruojant ar eksploatuojant bei keičiant gamybos technologiją bus veikiama aplinka, kai būtina detalizuoti ar patikslinti numatytų poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje sprendinių ir priemonių įgyvendinimą, taikomos Statybos techninio reglamento STR 1.05.05:2004 „Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis“ [109] nuostatos.

Pirmiausia informacija apie triukšmo šaltinius teikiama savivaldybės administracijos direktoriui ar kitam jo įgaliotam savivaldybės administracijos tarnautojui statinio projektavimo sąlygų sąvadui gauti. Vienas paraiškos egzempliorius statinio projektavimo sąlygų sąvadui gauti persiunčiamas atitinkamos apskrities regiono aplinkos apsaugos departamentui, kuris rengdamas

projektavimo sąlygas, nurodo, ar reikia rengti statinio projekto aplinkos apsaugos dalį ir (ar) taikyti kitas konkrečias priemones poveikiui aplinkai sumažinti.

Atsižvelgiant į Statybos techninio reglamento STR 1.05.05:2004 „Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis“ [109] reikalavimus, statinio aplinkos apsaugos dalyje pateikiama informacija apie ūkinės veiklos sąlygojamą fizikinę ir biologinę taršą, įskaitant ir triukšmą. Turi būti pateikta informacija apie triukšmo šaltinius, jų skaičių, triukšmo ribinius dydžius, foninį triukšmo lygį, planuojamos ūkinės veiklos numatomo triukšmo lygio apskaičiavimo objekto teritorijoje prie ribų ir gyvenamojoje, rekreacijos teritorijoje, įvertinus foninį užterštumą, be triukšmo mažinimo priemonių ir su, rezultatai, priemonės taršai sumažinti.

Atitinkamos apskrities regiono aplinkos apsaugos departamento atstovas, kuris yra nuolatinės statybos komisijos narys, pagal kompetenciją patikrina ir nustato, ar statinio projekto aplinkos apsaugos dalis atitinka projektavimo sąlygų sąvado, Statybos techninio reglamento STR 1.05.05:2004 „Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis“ [109], kitų teisės aktų reikalavimus ir pritaria arba nepritaria statybos leidimo išdavimui.

Triukšmo prevencijos aspektai miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemų planavimo metu

Transportas laikomas vienu pagrindinių aplinkos triukšmo šaltinių. Kelių transportas yra labiausiai paplitęs aplinkos triukšmo šaltinis.

Planuojant naujas ir rekonstruojant esamas miestų, miestelių ir kaimų gatves, eismo zonas, aikštes, automobilių stovėjimo aikšteles ir degalines taikomi Statybos techninių reikalavimų reglamentą STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ [110], reikalavimai.

Reglamentas nustato apsaugos priemonių nuo triukšmo, oro užterštumo, taip pat apželdinimo reikalavimus ir rekomendacijas.

Rengiant miestų, miestelių ir kaimų bendruosius ir detaliuosius bei specialiuosius planus ypač svarbu užkirsti kelią aplinkos triukšmui šalia mokyklų, ligoninių, gyvenamųjų namų (t.y. triukšmui jautrių vietų) atsirasti.

Rengiant susisiekimo planavimo sprendinius vienu iš pagrindinių sprendinių tikslų yra suformuoti sąlygas gyvenamosiose, poilsio, viešosios paskirties, gydymo, mokslo, švietimo įstaigų ir kitose jautriose eismo poveikiui teritorijose transporto priemonių keliamo triukšmo lygio sumažinimui. Susisiekimo planavimo sprendiniai, kuriais siekiama įgyvendinti šį tikslą, apima specialiąsias triukšmo mažinimo priemones.

Pagal Statybos techninių reikalavimų reglamentą STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ [110], susisiekimo planavimo sprendiniai galioja ne ilgiau kaip 5 metus. Rekomenduojama ne rečiau kaip kas 5 metus parengti specialiuosius planus bendrojo plano teiginiams patikslinti.

Rengiant teritorijų planavimo dokumentus, taikomos šios triukšmo ir oro taršos mažinimo priemonės:

- urbanistinės-architektūrinės;
- transporto eismo organizavimo;
- inžinerinės.

Statybos techninių reikalavimų reglamente STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ [110] numatyta, kad projektuojant motorizuoto eismo gatves, eismo zonas, aikštes, ilgalaikio saugojimo automobilių aikšteles ir degalines, būtina atlikti akustinius skaičiavimus.

Rengiant teritorijų, kuriose yra A ir B kategorijų gatvės (organizatoriaus pageidavimu ir kitais atvejais, įvertinus transporto srautus, užstatymo pobūdį, vietos sąlygas ir kitus faktorius), planavimo dokumentus, būtina:

- sudaryti gatvių tinklo triukšmo ir oro taršos žemėlapius;
- nustatyti labiausiai triukšmo ir oro taršos veikiamas teritorijas bei atskirus objektus;
- numatyti priemones, mažinančias triukšmą ir oro taršą, atlikti jų naudojimo techninius ekonominius skaičiavimus.

LITERATŪRA

1. Hollander A. E., Melse J. M., Lebert E., Kramers P. G. An aggregate public health indicator to represent the impact of multiple environmental exposure. *Epidemiology*, 1999, Vol. 10. No.5, p. 606-617.
2. Elise E. M. M. van Kempen, Hanneke Kruize, Hendriek C. Boshuizen, Caroline B. Ameling, Brigit A. M. Staatsen, and Augustinus E. M. de Hollander. The Association between Noise Exposure and Blood Pressure and Ischemic Heart Disease: A Meta-analysis. *Environmental Health Perspectives*, 2002, Vol. 110, No 3, p. 307-317.
3. Babisch W. Transportation Noise and Cardiovascular Risk. Review and Synthesis of Epidemiological Studies, Dose-effect Curve and Risk Estimation. WaBoLu 01/06, ISSN 0175-4211, January 2006.
4. <http://www.xs4all.nl/~rigolett/ENGELS/index.html>.
5. EU's FUTURE NOISE POLICY, WG2 – Dose/Effect. Position paper on dose response relationships between transportation noise and annoyance, 20 February 2002.
6. European Commission Working Group on Health and Socio-Economic Aspects. Position paper on dose-effect relationships for night time noise, 11 November 2004.
7. Guidelines for Community Noise. World Health Organization, 1999, <http://www.who.int/docstore/peh/noise/guidelines2.html>.
8. Mačiūnas E. Teisės aktai prieš akustinį smurtą // *Medicinos teorija ir praktika*, 2001-1 (25), p. 53-56.
9. Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas // *Valstybės žinios*, 2004, Nr. 164-5971.
10. 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo // *OL 2004 m. specialusis leidimas*, 15 skyrius, 7 tomas, p. 101.
11. Triukšmo prevencijos tarybos sudėties ir nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 1209 // *Valstybės žinios*, 2005, Nr. 135-4850; 2009, Nr. 111-4726; Nr. 150-6726.
12. Valstybinės triukšmo kontrolės tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 222 // *Valstybės žinios*, 2006, Nr. 29-986.
13. Valstybinė triukšmo strateginio kartografavimo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 581 // *Valstybės žinios*, 2006, Nr. 68-2508.
14. Valstybinė triukšmo prevencijos veikslių 2007–2013 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 564 // *Valstybės žinios*, 2007, Nr. 67-2614.
15. Pirminės ir suvestinės triukšmo valdymo informacijos teikimo triukšmo prevencijos tarybai, valstybės institucijoms, apskričių viršininkams ir visuomenei taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1305 // *Valstybės žinios*, 2007, Nr. 132-5380.
16. Triukšmo poveikio visuomenės sveikatai tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. V-596 // *Valstybės žinios*, 2005, Nr. 93-3484.
17. Triukšmo šaltinių valdytojų, kuriems išduotas leidimas-higienos pasas, ataskaitų teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. V-791 // *Valstybės žinios*, 2005, Nr. 128-4622.
18. Europos Sąjungos triukšmo valdymo sektoriaus teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo ataskaitų teikimo Europos Bendrijų Komisijai taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos

ministro, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2005 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. V-787/D1-507/3-467 // Valstybės žinios, 2005, Nr. 128-4621.

19. Triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonių įgyvendinimo reikalavimų vykdymo kontrolės tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. V-641 // Valstybės žinios, 2006, Nr. 82-3285.

20. Garsinės informacijos ir signalizacijos naudojimo ir priežiūros taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 1V-392 // Valstybės žinios, 2007, Nr. 119-4870.

21. Transporto priemonių ir sudedamųjų transporto priemonių dalių atitikties triukšmo kontrolės teisės norminiams aktams vertinimo ir sertifikavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2007 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. 3-357 // Valstybės žinios, 2007, Nr. 118-4840.

22. Kelių transporto priemonių variklių triukšmo ribinių dydžių ir jų nustatymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 3-169 // Valstybės žinios, 2008, Nr. 57-2150.

23. Valstybinės triukšmo strateginio kartografavimo programos įgyvendinimo 2008–2012 metų priemonių planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 16 d. nutarimu Nr. 716 // Valstybės žinios, 2008, Nr. 84-3356.

24. Valstybinės triukšmo prevencijos veiksmų 2007–2013 metų programos įgyvendinimo 2009–2013 metų priemonių planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. kovo 4 d. nutarimu Nr. 157 // Valstybės žinios, 2009, Nr. 28-1087.

25. Personalinė triukšmo prevencijos tarybos sudėtis, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. V-23 // Valstybės žinios, 2006, Nr. 8-296, Nr. 98-3821; 2007, Nr. 78-3174; 2008, Nr. 14-480, Nr. 65-2473, Nr. 97-3758; 2009, Nr. 23-918, Nr. 71-2901, Nr. 139-6138.

26. Informacijos, reikalingos ataskaitoms Europos Bendrijų Komisijai apie Europos Parlamento ir Tarybos 2002 m. birželio 25 d. direktyvos 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo įgyvendinimą parengti, pateikimo formos, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. V-616 // Valstybės žinios, 2007, Nr. 83-3406.

27. Lietuvos higienos norma HN 33:2007 „Akustinis triukšmas. Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. V-555 // Valstybės žinios, 2007, Nr. 75-2990.

28. Lietuvos higienos norma HN 30:2009 „Infragarsas ir žemo dažnio garsai: ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. kovo 13 d. įsakymu Nr. V-190 // Valstybės žinios, 2009, Nr. 38-1466.

29. Statybos techninis reglamentas STR 2.01.07:2003 „Pastatų vidaus ir išorės aplinkos apsauga nuo triukšmo“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministro 2003 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. 387 // Valstybės žinios, 2003, Nr. 79-3614.

30. Statybos techninis reglamentas STR 2.01.01(5):2008 „Esminis statinio reikalavimas „Apsauga nuo triukšmo“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. D1-132 // Valstybės žinios, 2008, Nr. 35-1256.

31. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas // Valstybės žinios, 1996, Nr. 32-788.

32. 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 86/106/EB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su statybos produktais, derinimo nuostatomis // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 9 tomas, p. 196.

33. Lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamo triukšmo atitikties įvertinimas, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 140
34. Statybos techninis reglamentas STR 2.01.08:2003 „Lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamo triukšmo valdymas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 325 // Valstybės žinios, 2003, Nr. 90-4086.
35. 2000 m. gegužės 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2000/14/EB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamą triukšmą, suderinimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 25 tomas, p. 287.
36. Lietuvos Respublikos orlaivių triukšmo ribojimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. 134/217 // Valstybės žinios, 2001, Nr. 37-1270.
37. Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 94-2918.
38. 1979 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyva 80/51/EEB dėl ikigarsinių orlaivių keliamo triukšmo ribojimo // OL L 18, 24.1.1980, p. 26–28.
39. 1983 m. balandžio 21 d. Tarybos direktyva 83/206/EEB dėl ikigarsinių orlaivių keliamo triukšmo ribojimo // OJ L 117, 4.5.1983, p. 15–17.
40. 2002 m. kovo 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/30/EB dėl taisyklių ir tvarkos, reglamentuojančios triukšmingų operacijų apribojimų įvedimą Bendrijos oro uostuose // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 7 skyrius, 6 tomas, p. 96.
41. 1970 m. vasario 6 d. Tarybos direktyva 70/157/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių leistiną transporto priemonių garso lygį ir dujų išmetimo sistemas, suderinimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 1 tomas, p. 59.
42. 2007 m. birželio 14 d. Komisijos direktyva 2007/34/EB, iš dalies keičianti Tarybos direktyvos 70/157/EEB nuostatas dėl leistino motorinių transporto priemonių garso lygio ir dujų išmetimo sistemų, siekiant ją suderinti su technikos pažanga // OL L 155, 2007 6 15, p. 49.
43. Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos taisyklė Nr. 51 „Suvienodintos nuostatos dėl variklinių transporto priemonių, turinčių bent keturis ratus, patvirtinimo, atsižvelgiant į jų triukšmingumą“ // OL 2007 L 137, p. 68.
44. Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos taisyklė Nr. 59 „Vienodos keičiamųjų triukšmo slopinimo sistemų vertinimo nuostatos“ // OL 2006 L 326, p. 43.
45. Žemės ir miškų ūkio traktorių, jų priekabų ir prikabinamųjų mašinų atitikties įvertinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 3D-685 // Valstybės žinios, 2005, Nr. 4-84.
46. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 92-2883; 2007, Nr. 128-5213.
47. 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir tarybos Direktyva 2003/37/EB dėl žemės ar miškų ūkio traktorių, jų priekabų ir keičiamos velkamosios įrangos, jų sistemų, sudėtinių dalių ir atskirų techninių mazgų tipo patvirtinimo ir panaikinanti Direktyvą 74/150 // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 31 tomas, p. 311.
48. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų ir vertinimo atlikimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-511 // Valstybės žinios, 2003, Nr. 18-794; 2004, Nr. 109-4091.
49. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas // Valstybės žinios, 1996, Nr. 82-1965; 2005, Nr. 84-3105.
50. 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyva 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 1 tomas, p. 248.

51. 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/35/EB nustatanti visuomenės dalyvavimą rengiant tam tikrus su aplinka susijusius planus ir programas ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/337/EEB ir 96/61/EB dėl visuomenės dalyvavimo ir teisės kreiptis į teismus // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 7 tomas, p. 466.
52. Leidimų-higienos pasų išdavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. spalio 5 d. įsakymu Nr. V-791 // Valstybės žinios, 2007, Nr. 106-4352.
53. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas // Valstybės žinios, 2002, Nr. 56-2225; 2007, Nr. 64-2455.
54. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas // Valstybės žinios, 1994, Nr. 63-1231; 1998, Nr. 112-3099; 2007, Nr. 64-2456.
55. Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 94-2918.
56. Lietuvos Respublikoje parduodamų daiktų (prekių) ženklinimo ir kainų nurodymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2004 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 4-134 // Valstybės žinios, 2002, Nr. 50-1927; 2004, Nr. 76-2630.
57. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 74-2262.
58. Aplinkos apsaugos įstatymas // Valstybės žinios, 1992, Nr. 5-75
59. Administracinių teisės pažeidimų kodeksas // Valstybės žinios, 1985, Nr. 1-1.
60. 2002 m. liepos 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1600/2002/EB nustatantis šeštąją Bendrijos aplinkosaugos veiksmų programą // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 7 tomas, p. 152.
61. 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 6 tomas, p. 157.
62. Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 // Valstybės žinios, 2004, Nr. 130-4650.
63. 1997 m. kovo 3 d. Tarybos direktyva 97/11/EB iš dalies keičianti Direktyvą 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 3 tomas, p. 151.
64. Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 22 d. nutarimu Nr. 1175 // Valstybės žinios, 1999, Nr. 90-2660; 2005, Nr. 26-831.
65. 1977 m. kovo 8 d. Tarybos direktyva 77/212/EEB, iš dalies keičianti Direktyvą 70/157/EEB dėl leistino motorinių transporto priemonių garso lygio ir dujų išmetimo sistemų // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 4 tomas, p. 19.
66. 1981 m. balandžio 13 d. Komisijos direktyva 81/334/EEB, derinanti su technikos pažanga Tarybos direktyvą 70/157/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių leistiną motorinių transporto priemonių garso lygį ir dujų išmetimo sistemas, suderinimo (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 6 tomas, p. 132).
67. 1984 m. liepos 3 d. Komisijos direktyva 84/372/EEB, derinanti su technikos pažanga Tarybos direktyvą 70/157/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių leistiną motorinių transporto priemonių garso lygį ir dujų išmetimo sistemas, suderinimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 7 tomas, p. 185.
68. 1984 m. rugsėjo 3 d. Tarybos direktyva 84/424/EEB, iš dalies keičianti Direktyvą 70/157/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių leistiną motorinių transporto priemonių garso lygį ir dujų išmetimo sistemas, suderinimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 7 tomas, p. 191.

69. 1989 m. lapkričio 10 d. Tarybos direktyva 92/97/EEB, iš dalies keičianti Direktyvą 70/157/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių leistiną motorinių transporto priemonių garso lygį ir dujų išmetimo sistemas, suderinimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 10 tomas, p. 19.
70. 1992 m. lapkričio 10 d. Tarybos direktyva 92/97/EEB, iš dalies keičianti Direktyvą 70/157/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių leistiną motorinių transporto priemonių garso lygį ir dujų išmetimo sistemas, suderinimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 11 tomas, p. 225.
71. 1996 m. kovo 27 d. Komisijos direktyva 96/20/EB, derinanti su technikos pažanga Tarybos direktyvą 70/157/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių leistiną motorinių transporto priemonių garso lygį ir dujų išmetimo sistemas, suderinimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 15 tomas, p. 468.
72. 1999 m. gruodžio 15 d. Komisijos direktyva 1999/101/EB derinanti su technikos pažanga Tarybos direktyvą 70/157/EEB, susijusią su leistinu motorinių transporto priemonių garso lygiu ir dujų išmetimo sistemomis // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 24 tomas, p. 215.
73. 2007 m. birželio 14 d. Komisijos direktyva 2007/34/EB iš dalies keičianti Tarybos direktyvos 70/157/EEB nuostatas dėl leistino motorinių transporto priemonių garso lygio ir dujų išmetimo sistemų, siekiant ją suderinti su technikos pažanga // OL L 155, 2007 6 15, p. 49.
74. Techniniai reikalavimai nacionaliniam transporto priemonių tipui patvirtinti, patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 2B-430 // Valstybės žinios, 2009, Nr. 142-6283.
75. 1997 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/24/EB dėl tam tikrų dviračių ir triračių motorinių transporto priemonių sudėtinių dalių ir charakteristikų // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 7 skyrius, 3 tomas, p. 34.
76. Dviračių ir triračių motorinių transporto priemonių tam tikrų sudėtinių dalių ir jų charakteristikų tipo patvirtinimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės kelių transporto inspekcija prie Susisiekimo ministerijos 2006 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. 2B-143 // Valstybės žinios, 2006, Nr. 52-1919.
77. 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/43/EB iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 92/23/EEB dėl motorinių transporto priemonių ir jų priekabų padangų bei jų montavimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 26 tomas, p. 387.
78. 1996 m. liepos 23 d. Tarybos direktyva 96/48/EB dėl transeuropinės greitųjų geležinkelių sistemos sąveikos // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 17 tomas, p. 152.
79. 2001 m. kovo 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/16/EB dėl transeuropinės paprastųjų geležinkelių sistemos sąveikos // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 26 tomas, p. 1.
80. 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/57/EB dėl geležinkelių sistemos sąveikos Bendrijoje // OL L 191, 2008 7 18, p. 1.
81. 2002 m. gegužės 30 d. Komisijos sprendimas 2002/735/EB dėl Tarybos direktyvos 96/48/EB 6 straipsnio 1 dalyje nurodytos transeuropinės greitųjų geležinkelių sistemos riedmenų posistemio techninių sąveikos specifikacijų // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 30 tomas, p. 416.
82. 2002 m. gegužės 30 d. Komisijos sprendimas 2002/732/EB dėl Tarybos direktyvos 96/48/EB 6 straipsnio 1 dalyje nurodytos transeuropinės greitųjų geležinkelių sistemos infrastruktūros posistemio techninių sąveikos specifikacijų // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 30 tomas, p. 149.
83. 2004 m. balandžio 29 d. Komisijos sprendimas 2004/446/EB, nustatantis Direktyvoje 2001/16/EB nurodytų „triukšmo“, „krovininių vagonų“ ir „telematikos priemonių keleivių ir

krovinių vežimo paslaugoms“ techninių sąveikos specifikacijų pagrindinius parametrus // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 34 tomas, p. 763.

84. 2005 m. gruodžio 23 d. Komisijos sprendimas 2006/66/EB dėl transeuropinių paprastųjų geležinkelių posistemio „Riedmenys: triukšmas“ techninių sąveikos specifikacijų // OL L 37, 2006 2 8, p. 1.

85. Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodeksas // Valstybės žinios, 2004, Nr. 72-2487.

86. Transeuropinės geležinkelių sistemos sąveikos reikalavimų nustatymo ir taikymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 3-586 // Valstybės žinios, 2005, Nr. 6-165.

87. Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto eismo saugos įstatymas // Valstybės žinios, 2004, Nr. 4-27.

88. 1992 m. kovo 2 d. Tarybos direktyva 92/14/EEB dėl lėktuvų, kuriems taikomi Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos antrosios redakcijos (1988) 16 priedo 1 tomo II dalies 2 skyriaus reikalavimai, naudojimo apribojimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 7 skyrius, 1 tomas, p. 363.

89. Civilinių ikigarsinių reaktyvinių lėktuvų skrydžių ribojimo Lietuvos Respublikos oro uostuose taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. 428/574 // Valstybės žinios, 2001, Nr. 104-3725.

90. 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/93/EB dėl lėktuvų, kuriems taikomi Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos antrosios redakcijos (1988 m.) 16 priedo 1 tomo II dalies 3 skyriaus reikalavimai, naudojimo reglamentavimo // OL L 374, 2006 12 27, p. 1.

91. Civilinių ikigarsinių reaktyvinių lėktuvų skrydžių ribojimo Lietuvos Respublikos oro uostuose taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. 3-96/D1-171 // Valstybės žinios, 2007, Nr. 44-1692.

92. 1996 m. rugsėjo 24 d. Tarybos direktyva 96/61/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 3 tomas, p. 80.

93. Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 80 // Valstybės žinios, 2002, Nr. 85-3684; 2005, Nr. 103-3829.

94. 1974 m. kovo 4 d. Tarybos direktyva 74/151/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių ratinių žemės ūkio ir miškų ūkio traktorių tam tikras dalis ir techninius rodiklius, suderinimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 2 tomas, p. 83.

95. 2003 birželio 16 d. Europos Parlamento ir tarybos Direktyva 2003/44/EB iš dalies keičianti Direktyvą 94/25/EB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su pramoginiais laivais, suderinimo // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 31 tomas, p. 409.

96. Pramoginių laivų projektavimo, statybos, tiekimo rinkai ir atidavimo eksploatuoti techninio reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. 3-352 // Valstybės žinios, 2004 m. Nr. 98-3654.

97. 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 86/106/EB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su statybos produktais, derinimo nuostatomis // OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 9 tomas, p. 196.

98. Statybos techninis reglamentas STR 2.01.01(3):1999 „Esminiai statinio reikalavimai. Higiena, sveikata, aplinkos apsauga“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 420 // Valstybės žinios, 1999, Nr. 8-215.

99. Statybos techninis reglamentas STR 1.12.05:2002 „Gyvenamųjų namų naudojimo ir priežiūros privalomieji reikalavimai ir jų įgyvendinimo tvarka“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. 351 // Valstybės žinios, 2002, Nr. 81-3504.

-
100. Statybos techninis reglamentas STR 1.05.06:2005 „Statinio projektavimas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-708 // Valstybės žinios, 2005, Nr. 4-80.
 101. Statybos techninis reglamentas STR 1.06.03:2002 „Statinio projekto ekspertizė ir statinio ekspertizė“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 214 // Valstybės žinios, 2002, Nr. 55-2200.
 102. Statybos techninis reglamentas STR 1.11.01:2002 „Statinių pripažinimo tinkamais naudoti tvarka“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. 242 // Valstybės žinios, 2002, Nr. 60-2475.
 103. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas // Valstybės žinios, 1995, Nr. 107-2391.
 104. Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 // Valstybės žinios, 2004, Nr. 130-4650.
 105. Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. liepos 16 d. nutarimu Nr. 920 // Valstybės žinios, 2004, Nr. 113-4228.
 106. Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 // Valstybės žinios, 1992, Nr.22-652.
 107. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nenumatytų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo atvejų vertinimo atlikimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-511 // Valstybės žinios, 2004, Nr. 109-4091.
 108. Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586 // Valstybės žinios, 2004, Nr. 134-4878.
 109. Statybos techninis reglamentas STR 1.05.05:2004 „Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 701 // Valstybės žinios, 2004, Nr. 50-1675.
 110. Statybos techninis reglamentas STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. kovo 2 d. įsakymu Nr. 61 // Valstybės žinios, 1999, Nr. 27-773.